

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS
HRVATSKOG
PLANINARSKOG
SAVEZA

GODIŠTE 96

SIJEČANJ
2004

1

**»HRVATSKI PLANINAR« - ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA
»CROATIAN MOUNTAINEER« - JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION**

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2004. godinu je **120 kuna** (za inozemstvo 32 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici u rubrici »Poziv na broj« obavezno treba biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo (32 eura) uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.

VAŠ PREPLATNIČKI BROJ (O) otisnut je uz Vašu adresu, koja je naljepljena na omotnicu za slanje časopisa. Nakon izvršene uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznaku o uplati, čime možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana pri HPS-u (O).

NOVI PREPLATNICI, odnosno zainteresirani za preplatu, trebaju se pismom, telefonom, faxom ili e-mailom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve izašle od početka godine, a zatim će svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je 15 kuna.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati putem e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je 10. dan u prethodnom mjesecu (30 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i obrade tekstova**, posebno za duže priloge. Svi primljeni materijali se na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi popraćeni što boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili disketi). Detaljnije upute možete potražiti na Internetu na adresi <http://hps.inet.hr/hp/upute.pdf> ili izravno od urednika.

IZDAVAČ

**HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZARČEVA 22, 10000 ZAGREB**

E-MAIL: hps@inet.hr
http://hps.inet.hr
TEL./FAX 01/48-24-142
TEL. 01/48-23-624

UREDNIŠTVO

hrvatski.planinar@vip.hr
http://hps.inet.hr/hp

UREDNIK

ALAN ĆAPLAR
PALMOTIČEVA 27, 10000 ZAGREB
E-MAIL: CAPLAR@VIP.HR
TEL./FAX 01/48-17-314
TEL. 091/51-41-740

UREDNIČKI ODBOR

DAMIR BAJS
DARKO BERLJAK
VLADO BOŽIĆ
TOMISLAV ČANIĆ
MR. DARKO DOMIŠLJANOVIĆ
VESNA HOLJEVAC
FARUK ISLAMOVIĆ
ZDENKO KRISTIJAN
ŽELJKA LISAK
PROF. KRUNOSLAV MILAS
PROF. DR. ŽELJKO POLJAK

TISAK

»EKOLOŠKI GLASNIK« D.O.O.
DONJA LOMNICA

ISSN 0354-0650

SADRŽAJ

HRVATSKI PLANINAR

Godište 96 Broj 1
 Volume Number
 Siječanj - Yanuary 2004

3 IZVJEŠĆE HPS O 2003.

12 RUNOLIST NA KAPELI

15 RAVNA GORA

20 SEDAM VRHOVA

GODIŠNJA PRIZNANJA I NAGRADE IO HPS

2

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ U 2003. GODINI

3

DARKO BERLJAK

OBIR - KROZ RUPU VREMENU I PROSTORU

10

ROBERT SMOLEC

ALPSKI RUNOLIST NA KAPELI

12

ZDRAVKA ČULIG

KRŠEVITA RAVNA GORA

15

ŽELJKO REMAR

JEDAN VELEBITSKI DAN

18

DAVOR ZOMIČIĆ

SEDEM VRHOVA STIPE BOŽIĆA

20

TAKO JE SNIMAO VILI

22

VLATKO OŠTRIĆ

PISMO JEDNOG POSKOKA

24

Mira Šincek

PISMA ČITATELJA

26

NOVOSTI S PLANINARSKIH PUTOVA

27

PLANINARSKI TISAK

30

SPELEOLOGIJA

32

ZAŠTITA PRIRODE

34

VIJESTI

35

KALENDAR AKCIJA U 2004. GODINI

37

SLIKA NA NASLOVNICI:

AMA DABLAM U HIMALAJI, FOTO: IVICA KODŽOMAN

GODIŠNJA PRIZNANJA I NAGRADE IO HPS

Izvršni odbor HPS je na tradicionalnoj Novogodišnjoj sjednici održanoj 15. prosinca 2003., svečano dodijelio deset priznanja planinarskim udrugama, organizatorima akcija i pojedincima koji su se istaknuli svojim radom tijekom 2003. godine, te nekim ustanovama izvan HPS-a koje su pomogle naše djelovanje. Bilo je vrlo teško izabrati kome dati priznanje jer ima još mnogih koji ga zaslužuju. Uz priznanje i naslov svakom je dobitniku poklonjen kvalitetan dalekozor ili moderna baterijska svjetiljka, kalendar HPS za 2004. godinu i monografija »Velebit«.

NAJUSPJEŠNIJA PLANINARSKA UDRUGA: HPD »Željezničar« Gospic

vrlo je uspješno organizirao Dan hrvatskih planinara na Baškim Oštarijama, otvorio planinarski dom »Vila Velebita«, nastavio brigu o »Kuginoj kući« i izveo niz vrlo kvalitetnih akcija.

NAJUSPJEŠNJE ORGANIZIRANA AKCIJA: Jure Kodžoman (uredivanje web-stranica HPS)

Jure Kodžoman postigao je svakodnevnim zalaganjem visoku kvalitetu web-stranica HPS, koje su sa svojim Forumom i drugim temama postale nezamjenjive kao središnji, najkvalitetniji i najinformativniji planinarski sadržaj ne samo na hrvatskom Internetu.

NAJBOLJI DRUŠTVENI RAD U SVOJOJ PLANINARSKOJ UDRUZI: Vlado Božić

Vlado Božić je ove godine posebno intenzivno i kvalitetno radio na speleološkoj publicistici tako da će uskoro izaći iz tiska nekoliko izdanja iz te naše specijalnosti koja dostiže svjetske standarde

NAJBOLJI PLANINARSKI DUŽNOSTNIK: Milivoj Rihtarić

Milivoj Rihtarić je kao predsjednik Komisije za priznanja tu vrlo važnu Komisiju organizirao kao primjer pedantnosti i vrhunskog arhiviranja, a u ovoj je godini kvalitetno obradio i prijedloge za 119 priznanja HPS-a i 324 prigodnih priznanja povodom Međunarodne godine planina

NAJVEĆI PLANINARSKI USPJEH: Komisija za speleološko spašavanje HGSS

Komisija za speleološko spašavanje HGSS izvela je pod vodstvom Darka Štefanca izuzetno složenu vježbu spašavanja unesrećenoga s dubine od 380 m iz jame Olimp na sjevernom Velebitu.

NAJBOLJA WEB-STRANICA PLANINARSKOG DRUŠTVA: <http://hpd.jastrebarsko.hr>

koju uređuje istoimenno planinarsko društvo nudi atraktivne sadržaje i visok stupanj ažurnosti podataka.

NAJBOLJI PLANINARSKI DOM: Planinarski dom »Boris Farkaš« u Sekulićima

svojom je uređenošću i nedavnom obnovom primjer kako se treba brinuti o planinarskim objektima.

NAJBOLJI DOMAR: Špiro Gruica

je svojom brigom o domu »Umberto Girometta« na Mosoru, gostoprivmstvom i ljubaznosti prema svakom posjetitelju postao poznat mnogim planinarima, i to ne samo iz Dalmacije.

NAJBOLJI UPRAVLJAČ PLANINARSKIM OBJEKTOM: HPD »Mosor« Split,

godinama se vrlo uspješno, ali ove godine posebno, brine o nekoliko planinarskih domova, kuća i skloništa.

NAJBOLJI SPONZOR: Tvrta »Crosco«, Ivanić Grad,

koju predstavlja g. Mladen Došen, donirala je dva kontejnera koji će postati planinarska skloništa na Omiškoj Dinari i južnom Velebitu.

NAJBOLJI SURADNIK SAVEZA: Specijalna policija Ministarstva unutarnjih poslova RH,

predstavljena g. Zdravkom Janićem, zapovjednikom Specijalne policije, suraduje s HPS-om još od ratnih dana na južnom Velebitu, a 2003. je u vrlo složenim naletima helikopterom postavila iz zraka planinarsko sklonište na Ograđenici u srednjem Velebitu.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU HPS

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ

u 2003. GODINI

DARKO BERLJAK, glavni tajnik HPS

U skladu s našom dugogodišnjom tradicijom, uzvanici na Novogodišnjoj sjednici Izvršnog odbora HPS 15. prosinca 2003. bili su prvi koji su se upoznali s izvještajem o radu Saveza u prošloj godini. To se izvješće u cijelosti objavljuje i u prvom broju našeg glasila »Hrvatski planinar«.

Godinu smo zaključili s registriranim 205 planinarskih udruga u HPS-u, od toga 181 planinarskim društvom i klubom, 11 županijskih i gradskih planinarskih saveza, te 13 stanica Gorske službe spašavanja, što je 5 članica manje nego u 2003. godini. Dobili smo nova planinarska društva u Splitu, Oroslavju, Mariji Bistrici, Đurđevcu, Moravicama, Rabu, Prelugu, Lovranu i dva u Zagrebu, ali desetak smo brisali iz članstva jer dvije godine nisu podigla ili platila članske markice. Konačan obračun prodanih markica obavlja se tek koncem siječnja, ali možemo već sada sa sigurnošću tvrditi da je broj registriranih planinara u Hrvatskoj gotovo jednak kao 2002. godine, tj. oko 20.000.

Mnoge kvalitetne akcije, susreti i događaji održani su u HPS-u na svim razinama i postignuti su zapaženi uspjesi i rezultati. Središnje akcije bile su Dani hrvatskih planinara na Baškim Oštrajima 14. i 15. lipnja u suradnji s PD »Željezničar« iz Gospića, te tradicionalni uspon na Dinaru, najviši vrh Hrvatske, u suradnji s HPD »Sinjal 1831« iz Kijeva te Stanicom vodiča i Stanicom HGSS Split 27. i 28. lipnja.

Skupština HPS održana je 24. svibnja u Zagrebu i zasjedanje toga najvišeg tijela našeg Saveza, u kojem ravnopravno sudjeluju sve naše članice, bio je nesumnjivo najvažniji društveni događaj u 2003. godini. Posebno je zadovoljstvo činjenica da je Skupštini nazičilo više od dvije trećine naših članica, što je osiguralo izuzetno kvalitetan kvorum, a to je zaslužno dobro obavljenih priprema. Na skupštini su podnesena izvješća o radu u prošle četiri godine s finansijskim pokazateljima te o radu Nadzornog odbora i Suda časti HPS. Predložen je i usvojen srednjoročni plan HPS-a do 2007. godine, izabrani su novi dužnosnici i tijela Saveza koji će to moći ostvariti, te prihvaćen novi Statut HPS-a. Ovjera pravovaljanosti odluka donesenih na Skupštini i novog statuta potrajala je gotovo pet mjeseci, jer je Ured za opću upravu u Zagrebu detaljno provjeravao mandat svake osobe ovlaštene za zastupanje svih planinarskih udruga koje su sudjelovale u radu Skupštine HPS-a.

Sjednica Glavnog odbora HPS-a održana je 22. veljače i na njoj su uz uobičajen dnevni red prihvaćeni zaključni račun i proračun Saveza za tekuću godinu. Ipak, najvažnija tema bila je saziv Skupštine HPS-a i nacrt izmjena i dopuna Statuta HPS-a. Glavni odbor se osvrnuo na rad gradskih i županijskih planinarskih saveza u prošloj godini, imenovao pročelnike 14 stručnih i organizacijskih komisija Saveza i obavio ostale poslove iz svoje djelatnosti.

Izvršni odbor održao je u 2003. devet sjednica ukupnog trajanja 38 sati, sa 65 glavnih točaka dnevnog reda, te donio 184 odluka i zaključaka. Na svim sjednicama, kako bivšeg tako i novog saziva, uvijek je postojao kvorum. Nadzorni odbor, odnosno njihovi predstavnici, bili su načočni na većini sjednica.

Cijene članskih markica ostale su iste kao lani. Od prikupljenih članarina, koje pojedina društva nakon višestrukih opomena doznačuju tek na kraju godine, HPS tijekom godine mora redovno plaćati rate za generalnu policu osiguranja za sve članove, pa i njihove, te prema terminima akcija financirati rad komisija Saveza. Za pokriće svih ostalih troškova pronalaze se sredstva iz drugih izvora. Ponavljamo staru činjenicu, jer je to potrebno onima koji je često zaboravljaju: malo je udruga koje kao HPS raspoređuju sredstva od članarina na takav način, ne ostavljajući ništa za funkcioniranje Ureda HPS-a ili troškova koji su nezaobilazni u organizaciji nekog saveza. Sva uplaćena sredstva od markica koriste se za sigurnost, odnosno osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakoga našeg člana, za obnovu planinarskih objekata i putova kojima se svi koristimo jer su oni temelj naše udruge, te za stručan rad članstva u naših 14 specijalističkih djelatnosti.

Predsjednik HPS dr. Hrvoje Kraljević, predsjednik IO HPS Franjo Novosel, dopredsjednik HPS Vlado Novak i glavni tajnik Darko Berljak

S ustanovama izvan HPS-a kontaktirali smo na svim razinama, kako s državnim ministarstvima, njihovim tijelima i pojedinim dužnosnicima, tako i s nekim gradskim i županijskim poglavarstvima. Tu treba istaknuti posebno kvalitetne odnose Hrvatske gorske službe spašavanja s nizom ministarstava koji su rezultirali potpisivanjem konkretnih ugovora o uslugama HGSS i njegovom financiranju, zatim angažiranje HPS-a i HPD »Dinara« iz Knina u Ministarstvu turizma koje je rezultiralo primanjem donacije od 150.000 kuna za obnovu planinarskog doma »Brezovac«, te izrazito kvalitetnu suradnju s Ministarstvom unutrašnjih poslova, čija je Specijalna policija obavila nekoliko helikopterskih naleta radi postavljanja novog planinarskog skloništa na Ograđenici. Suradnja s DHMZ i dalje se nastavlja, a bili smo aktivni sudionici obilježavanja 50 godina meteoroloških motrenja na našem domu »Zavižan«. Suradivali smo s nadležnim ustanovama na pripremi Prostornog plana Medvednica kao jedan od njima najvažnijih partnera u izradi tog plana, a također i s upravama svih nacionalnih parkova u Hrvatskoj i parkova prirode u planinskim područjima, pri čemu je glavna tema bilo rješavanje nekih nesuglasica. Među njima je najizraženija provedba pravilnika o unutrašnjem redu tih parkova jer su propisani bez ijedne konzultacije s

planinarskom udrugom koja na tim terenima djeluje mnogo duže od tih ustanova.

Na međunarodnom planu, sudjelovali smo u radu Opće skupštine Asocijacije planinarskih saveza (UIAA) u Berchtesgadenu (Njemačka), u IOF-u (orijentacija) i IKAR-u (HGSS), gdje su naši spašavatelji, osim na gođišnjem sastanku u Škotskoj, bili aktivni i u većini komisija, a suradivali su i s nama najbližim stranim planinarskim savezima. Posebno treba istaknuti sastanak predstavnika na najvišoj razini Planinske zveze Slovenije i HPS-a

Uzvanici na svečanoj Novogodišnjoj sjednici HPS 15. prosinca 2003.

foto: Alan Čaplar

održan 18. studenoga u Ljubljani. Na njemu je u obliku potписанog protokola utvrđeno da će se nastaviti svi oblici međusobne suradnje, nakon što Slovenija u svibnju postane članica EU, od mogućnosti planinarenja u pograničnoj zoni do reciprociteta u cijeni noćenja za planinare obiju država. Također, tijekom godine surađivali su i Urednički odbori »Planinskog vestnika« i našeg »Hrvatskog planinara«. Naši članovi odazvali su se na poziv Nepalskog planinarskog saveza da sudjeluju u obilježavanju 50. obljetnice prvog uspona na najviši vrh svijeta Mt Everest, koje se održavalo u Nepalu krajem svibnja. Najvažniji događaj međunarodnog značaja za HPS u 2003. godini bilo je sudjelovanje našeg predstavnika u radu Europskog parlamenta u Bruxellesu 18. lipnja kada su se europski parlamentarci sastali s predstavnicima nacionalnih planinarskih saveza i razgovarali o mnogim planinarskim temama koje se obrađuju u radnoj skupini »Prijatelji planina« tog parlamenta. Zanimljivo je da osim sadašnjim članicama EU i onima koje će to postati u svibnju 2004., poziv za sastanak nije upućen nijednom planinarskom savezu izvan kruga tih država osim HPS-u. O tim akcijama HPS je obavještavao novinske i elektronske medije u Hrvatskoj, a pojedini dužnosnici i članovi gostovali su u prigodnim emisijama na radiju i televiziji.

Hrvatski olimpijski odbor ove je godine pokriva dio troškova natjecanja za našu športsku disciplinu (orientacijsko trčanje), platio sve naše članarine u međunarodnim udrugama (UIAA,

IOF i IKAR), poneka putovanja na sastanke u inozemstvu, kao i plaće naših zaposlenika.

Kontakti s udruženim članicama HPS-a bili su svestrani: od izravnih kontakata dužnosnika i zaposlenika na terenu, prijama stranaka u Uredu HPS-a, putem telefonskih razgovora i dopisivanja elektronskom poštom (nekoliko tisuća ulaznih i izlaznih poruka u ovoj godini), objavama u časopisu »Hrvatski planinar« do dopisa upućenih našim društвima i klubovima oko raznih tema, objašnjenja pojedinih pitanja i prijedloga za bolju suradnju. Koliko god je to bilo moguće, upućivali smo naše predstavnike na osnivačke i redovne skupštine, razne proslave i ostale akcije što su ih organizirala planinarska društva.

Godišnji prihod, iako još nema konačnih po-kazatelja, u 2003. sigurno će već treću godinu za redom biti veći od milijun kuna, odnosno točno u okviru proračuna od 1.400.000 kuna, dok će rashod biti nešto niži kako bi se omogućila uobičajena pričuva za prvo tromjeseće 2004. godine dok se ne ostvare novi prihodi. Prodaja planinarske literature, vodiča i zemljovida zadržala se u postojećim okvirima, a HPS će i dalje financirati nova izdanja, jer se time, osim značajnih prihoda od te djelatnosti, obogaćuje ukupna ponuda stručne planinarske literature.

Ured HPS-a s dva profesionalna djelatnika u punom i jednoga s pola radnog vremena, pokušava na najbolji mogući način i na vrijeme obaviti sve poslove, kao i one koje ponekad ne mogu

Na Novogodišnjoj sjednici svečano su dodijeljena i najviša priznanja Hrvatske planinarske obilaznice za 125 vrhova

riješiti ostali dužnosnici ili pročelnici komisija. Razne djelatnosti u HPS-u, svakim danom sve veći obujam rada i ustroj udruge koji se može opisati kao više saveza u jednom, ponekad prelazi mogućnosti zaposlenika. Ured se brine ne samo za članstvo nego i za građanstvo kojemu služi kao izvor za sve moguće informacije o planinama i planinarstvu; brine se o pretplati i finansijskim poslovima oko izdavanja našeg časopisa, kontaktira s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim udruženim članicama u vezi s članskim materijalom (otprema i fakturiranje, s nekoliko tisuća poslovnih događaja godišnje) i ostalim pitanjima naše organizacije, surađuje s 14 komisija HPS-a, vodi vlastito poslovanje nabavkom i prodajom planinarske literature, ugovaranjem oglasa za »Hrvatski planinar«, dogovaranjem najamnine i sponzorstva te obavlja ostale poslove kako bi se osigurali dodatni izvori prihoda.

Časopis »Hrvatski planinar« drugu godinu za redom tiska se u boji, a redovitost izlaženja postalo je pravilo. Velik dio poslova Uredničkog odbora i urednika bio je usmjeren na ubrzanje pripreme časopisa, ali i stalnu brigu za kvalitetu sadržaja, tiska i distribucije. Nov program za vođenje evidencije pretplatnika omogućuje izlistavanje uplatnica te kvalitetnije unošenje i koriš-

tenje podataka, ali i pregledan nadzor uplata pretplatnika, odnosno brisanje dužnika nakon druge opomene. Broj pretplatnika i ove godine raste, sada ih je oko 1500, što uz vrlo dobro ugovorene uvjete s tiskarom, sponzorstvima i reklamama časopis čini rentabilnim, što je još prošle godine bilo teško zamisliti. Tijekom godine primljeno je i obrađeno oko 500 priloga, od čega je tiskano oko 300. Visina pretplate ostala je nepromijenjena, iako je ove godine broj stranica po broju povećan za osam i ukinut zimski dvojni (naime, tiskaju se bro-

jevi posebno za studeni i za prosinac), čime je godišnji opseg časopisa povećan za novih 96 stranica ili, drugim riječima, pretplatnici uz istu cijenu pretplate godišnje primaju gotovo dva dodatna broja časopisa. I dalje vrijedi kalkulacija da jedan primjerak časopisa proizvodimo po cijeni dnevnih novina kada se od pretplate odbiju poštanski troškovi i PDV.

U HPS-u postoje sadržajno vrlo raznolike, ali i izuzetno kvalitetne djelatnosti povezane u 14 stručnih i organizacijskih komisija koje su u ovoj godini izvele više od 300 posebnih akcija, ekspedicija, pohoda, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja i natjecanja, te ostalih vrsta djelovanja. Unjima je sudjelovalo više tisuća naših članova, pa naše organizirano planinarstvo nema samo rekreativni karakter, jer gotovo polovica našeg članstva svoj boravak u planinskoj prirodi osmišljava stručnom i društveno korisnom djelatnošću. U 2003. godini može se rad tih komisija sažeti na sljedeći način.

Zaštita prirode. Komisija je organizirala i održala niz predavanja o zaštiti prirode u planinarskim društvima, školama i vrtićima, promovirajući zaštitu planinske prirode i voda. Nastavljena je intenzivna suradnja s upravama JU PP i NP u planinskim područjima, Nacionalnim po-

vjerenstvom za održivi razvoj planinskih područja, Odborom za promicanje Dinare, kao i nizom vladinih i nevladinih organizacija za zaštitu prirode (MZOPU, Ministarstvo turizma, MPŠ...). Problem održivog gospodarenja šumama aktivno se razmatra radom u Odboru za izradu nacionalnog standarda za certificiranje gospodarenja šumama, koji se još izrađuje. Komisija priprema nov nastavni plan tečaja za zaštитare prirode u skladu s novim statutom HPS-a. Sedam posebnih akcija Komisije izvedeno je za ukupno 815 sudionika, a to su bile: zaštita proljetnica s predavanjima u knjižnicama i dijeljenjem letaka građanstvu; izložba na Jarunu povodom Svjetskog dana voda; predavanje na Medvednici u suradnji s Hrvatskim šumama u sklopu Dana planeta Zemlje; mala planinarska škola zaštite prirode provedena u nekoliko zagrebačkih osnovnih škola; predavanje i izložba o Dinari, našoj najvišoj planini, u Gradskoj knjižnici u Zagrebu; na Svjetski dan čistih planina akcije čišćenja staza i vodotoka u PP Medvednica; pošumljavanja i čišćenja staza u Šibensko-kninskoj i Primorsko-goranskoj županiji i predavanja o zaštiti okoliša povodom obilježavanja Dana zaštite okoliša.

Gospodarstvo. Najvažniji posao bila je obrada 22 prispjele molbe za donacije i finansijsku pot-

poru planinarskim kućama. Članovi komisije predložili su Izvršnom odboru raspodjelu 94.000 kuna i jednog metalnog kontejnera kao zamjene za kuću »Imber« koja je stradala u požaru. Novcem su plaćeni računi za građevinski materijal potreban domovima, kućama i skloništima kojima upravljaju društva Biokovo, Vihor, Dubrovnik, Cesargrad, Belegrad, Japetić, Strahinjščica, Ivančica, Kapela, Željezničar iz Gospića i Dinara. Najviše sredstava utrošeno je za objekte posljednjih dvaju društava: »Vilu Velebita« na Baškim Oštarijima i kuću »Brezovac« na Dinari. Izvan tog natječaja, uložena su i znatna sredstva u održavanje doma »Zavižan«, »Rossijevog skloništa«, »Alana« i »Šugarske dulibe«, u postavljanju skloništa na Ograđenici, kao i za završetak saniranja vanjskih zidova knjižnice u zgradi HPS-a. S ponosom ističemo da je teško naći godinu u povijesti Saveza kada je toliko naših sredstava kao u 2003. uloženo u obnovu planinarskih objekata u Hrvatskoj.

Planinarski putovi. Osim sedam redovitih sastanaka i suradnje s markacistima na terenu, uređivani su putovi na Velebitu, održan tečaj za markaciste, te je prigodno obilježena 70. obljetnica Premužičeve staze. Pružena je pomoć turističkim organizacijama na Krku u uređivanju novih planinarskih i pješačkih staza. Prema mogućnostima nabavljeni su žigovi koji su nestali s pojedinih vrhova. Ove je godine registrirano 30 novih markacista, čime se njihov broj popeo preko 500. Nastavljena je izrada popisa obilaznika HPO, VPP i VO, te su izdavane pripadajuće značke i priznanja.

Alpinizam. U suradnji s NP Paklenica organizirano je međunarodno natjecanje u brzinskom Big Wall penjanju, kao i neka predavanja na tom skupu. Tijekom godine, promijenjeno je vodstvo Komisije, koja bi trebala dati poticaj kvalitetnjem razvitu te naše vrlo važne djelatnosti.

Vodiči. Održan je zimski tečaj na Platku s 13 sudionika, ljetni tečaj na Mosoru s 15 sudionika, tečaj vodiča društvenih izleta s 26 polaznika i Zbor vodiča na Medvednici.

Promidžba i izdavačka djelatnost. Tijekom godine mnogo se radilo na podizanju kvalitete i obnavljanju sadržaja na web-stranicama HPS-a, a

Špiro Gruica iz doma »Umberto Giometta« na Mosoru, najbolji je planinarski domar u 2003.

Planinarski forum koji je otvoren 2002. godine visoko se razvio u mjerilima koja vrijede na hrvatskom Internetu. Web-stranice HPS-a zauzele su nezamjenjivo mjesto kao središnji, najkvalitetniji i najinformativniji planinarski sadržaj na hrvatskom Internetu. Uloženi su svestrani napor u pripremanju, recenziranju i posebno u prikupljanju podataka za »Zlatnu knjigu hrvatskog planinarstva« dr. Željka Poljaka koja će izaći povodom 130. obljetnice hrvatskog planinarstva. Pripomognuto je i tiskan atraktivan planinarski kalendar za 2004. godinu koji je također posvećen predstojećoj obljetnici. Članovi Komisije gostovali su u četiri TV emisije uživo emitirane na 1. programu HRT-a u ukupnom trajanju od oko 3 sata. Od toga su tri emisije bile u obrazovnom programu, čime je planinarstvo izravno predstavljeno velikom broju mlađih gledatelja. Također su tijekom godine na više radio-postaja emitirani duži ili kraći razgovori s predstvincima HPS-a. Tiskano je šesto izdanje priručnika »Osnove planinarstva« koje se koristi u planinarskim školama. Tiskan je plakat i naljepnica za Dan hrvatskih planinara i plakat za potrebe promidžbe pohoda na Dinaru. U suradnji s poduzećem »Naša djeca«, koje izdaje popularan dječji časopis »Radost«, uvedena je planinarska rubrika i za nju su osigurane dvije ilustrirane stranice u svakom broju tog časopisa. Za tisak su priređene knjige Vlade Božića »Povijest speleologije« i »Razvoj speleološkog nacrta« koje će se tiskati početkom 2004. godine. Pružena je stručna grafička, recenzentska i urednička pomoć HPD »Željezničar«, HPD »Japetić« i Slavonskom planinarskom savezu oko pripreme novih dnevnika njihovih obilaznica »Špiljama Lijepe Naše«, »Hrvatske planinarske kuće«, »Samoborska obilaznica« i »Slavonski planinarski put«. Pripomognuti su novi memorandumi i članska iskaznica HPS-a, iskaznice za stručna zvanja i nazive, razrađen je model sklapanja ugovora o korištenju autorskih djela u izdanjima HPS-a te izrađen nacrt tog ugovora, a Komisija je radila i na pripremi planinarske ankete koja će se provoditi 2004. godine radi dobivanja slike o profilu posjetitelja naših planina. Ovo najduže izvješće o nekoj našoj komisiji (dosta je toga i izostavljeno), posljedica je njenog intenzivnog i kvalitetnog rada, ali i opredjeljenja HPS-a

kako je promidžba i izdavaštvo jedno od naših najvažnijih djelatnosti.

Školovanje kadrova. Komisija zaprima programe i izvještaje o održanim planinarskim i stručnim školama, a nakon toga besplatno šalje organizatoru potreban broj diploma te priručnik »Osnove planinarstva« po proizvodnoj cijeni od 5 kuna. U 2003. godini dodijeljeno je oko 600 diploma.

Speleologija. Održana su 4 sastanka Komisije, koordiniran rad speleoloških škola što su ih organizirali speleološki odjeci Velebit, Željezničar, Kamenar, Sveti Mihovil i Mosor. Potpomognuto je sudjelovanje u francusko-hrvatskoj ekspediciji radi nastavka istraživanja jame Gouffre Jean Bernard u Francuskoj. Organizirana je međunarodna speleološka ekspedicija »Crikvena 2003« u kojoj je sudjelovalo 70 speleologa iz 14 udruženja iz Hrvatske i Francuske. Nastavljeno je istraživanje jame Meduze (- 679 m) i istraženo još 12 jama, od kojih je najvažnija Marelica, za sada istražena do dubine od 400 metara. Održan je seminar o speleološkoj dokumentaciji, te organiziran ispit za stjecanje naziva speleolog koji je uspješno položilo 7 kandidata. Potpomognut je Skup speleologa Hrvatske na kojem se okupilo 190 speleologa iz 25 raznih speleoloških udruženja iz Hrvatske, BIH i Italije. Održano je natjecanje u speleološkoj orientaciji na kojem se natjecalo 14 ekipa iz Hrvatske, BIH i Slovenije. Naši su članovi sudjelovali na simpoziju o podzemnim akveduktima u Luxemburgu, a pripremaju se za tisak priručnici o povijesti speleologije i o speleološkom nacrtu.

Planinarsko skijanje. Održana je prva telemark utrka na Sljemenu u disciplini telemark klasik, što uključuje veleslalomsku vožnju sa za-vršnom kružnom stazom na kraju utrke. Na trci su sudjelovali svi telemark skijaši-planinari iz Hrvatske, te gosti iz Slovenije, ukupno tridesetoro natjecatelja. Pozivni tečaj turnog i ekstremnog skijanja za članove HGSS (30 iz stanice Zagreb i 13 iz stanice Split) održan je u ožujku u Chamonixu (Francuska). Šest je predstavnika sudjelovalo na telemark festivalu i prvenstvu u Livignu (Italija), a dvojica su se natjecala i na veleslalomskim utrkama.

Orijentacija. Održavane su trke za prvenstvo Hrvatske i državni kup. Trčalo se i na međuna-

rodnim natjecanjima, među ostalim na junior-skom i seniorskom prvenstvu svijeta.

Sportsko penjanje. Organizirana su natjecanja za prvenstvo države.

Priznanja. Održano je osam sjednica, na kojima je predloženo 119 priznanja HPS-a: 10 plaketa, 12 zlatnih, 41 srebrna i 56 brončanih znakovih HPS. U suradnji s Komisijom za promidžbu i izdavaštvo HPS, izrađene su prigodne spomenice, priznanja i značke povodom Međunarodne godine planina, a koje su uručene na Skupštini saveza, i to: 208 spomenica i 116 priznanja s padajućim značkama.

Povijest planinarstva. Prikupljana je povjesna građa za arhiv HPS-a, a priprema se proširenje alpinističke zbirke u Zavičajnom muzeju u Ogulinu povodom obilježavanja 130. obljetnice hrvatskog planinarstva.

Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost. Ugovore, pravilnike i druge dokumente iz tog područja, Komisija je pripremala za Izvršni i Glavni odbor HPS-a na vrijeme, stručno ih ocjenivši i prema potrebi ih nadopunila ili uredila. Najveći posao je obavila u tijeku izrade i provedbe javne rasprave o nacrtu izmjena i dopuna Statuta HPS-a, kao i o ostalim normativnim dokumentima potrebnim za pravovaljanu pripremu i izvedbu Skupštine HPS-a.

Hrvatska gorska služba spašavanja. Od prošle godine, ta nekadašnja stručna komisija Saveza, djeluje kao samostalna pravna osoba, ali statutarno povezana s HPS-om. Uz redovnu djelatnost spašavanja unesrećenih, održavanja vježbi, tečaja i ispita za gorske spašavatelje, članovi su dežurali na skijališima i u planinskim nacionalnim parkovima, te na većim akcijama u planinama. U nizu državnih ministarstva služba je prepoznata kao bitan čimbenik spašavanja u raznim prilikama, a u tijeku je proces da se u hrvatskom zakonodavstvu kvalitetno i trajno riješi status te službe u Hrvatskoj. Održavani su tečajevi o helikopterskom spašavanju, o potragama, speleološkom spašavanju i ronjenju. Sudjelovala je s 9 predstavnika na 55. kongresu IKAR-CISA u Škotskoj. Većina stanica ostvaruje vrlo kvalitetnu suradnju sa županijskim i gradskim vlastima, te MUP-om i HV-om.

Iznesen je vrlo sažet pregled rada Izvršnog odbora, komisija i Ureda HPS-a u 2003. godini.

Predsjednik HPS dr. Hrvoje Kraljević i Stipe Božić

Mnogo toga nije spomenuto, pa tako ni ono s čime nismo bili zadovoljni. To su prije svega organizacijsko natjecateljski problemi u Komisiji za sportsko penjanje i odnosi između Komisije za orientaciju i tijela HPS-a, što se ogleda i u tome što nismo na vrijeme dobili izvještaj o radu u ovoj godini. Zatim, već je duže vremena izražena kriza rezultata u alpinizmu. Nema kvalitetnijih odnosa s pojedinim gradskim i županijskim savezima, a postoji i nekoliko udruga čiji je sadržaj rada planinarstvo ili neka od njegovih djelatnosti, a nisu članice HPS-a. Nastojali smo te probleme riješiti dijalozima i dogоворима, ali ako se neki trendovi nastave, morat ćemo pokrenuti i zaštitne mjere propisane našim Statutom. No, i takvi su poslovi naša zadaća, a zajedno sa svime što je ovdje rečeno, zato i postoji krovna udruga organiziranog planinarstva u Hrvatskoj.

U 2004. godini proslavit ćemo svojih 130 godina rada, s čime se mogu ponositi tek rijetke hrvatske udruge ili ustanove. Ovom prilikom pozivamo planinarska društva, županijske i gradske planinarske saveze, ali i pojedince da češće izvješćuju o svom radu u našem časopisu ili da izvješća šalju u Ured HPS-a, ne samo radi bolje informiranosti planinarske javnosti, već da i budućim generacijama ostavimo pisani trag o svojim akcijama.

Najiskrenije se zahvaljujemo svim dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, za poslenicima i suradnicima, te planinarskim udrugama i svim pojedincima koji su prošle godine svojim radom doprinijeli dobrim planinarskim rezultatima.

KARAVANKE

OBIR - KROZ RUPU U VREMENU I PROSTORU

ROBERT SMOLEC, Zagreb

Obir je središnja i najviša planina sjevernog lanca Karavanki. Čitav se masiv Obira nalazi na području Austrije. Njegov 2142 m visoki vrhunac nosi njemačko ime Hochobir, dok ga Slovenci, nekad isključivo stanovništvo obirskoga kraja, zovu Ojsterc. Četvrti je po visini vrhunac u Karavankama - iza Stola, Visoke Vrtače i samo jedan metar više Kepe.

Pohodnicima u Kamniške ili Savinjske Alpe prikazuje se za lijepa vremena svojim prepoznatljivim ušiljenim obrisom u planinskoj kulisi sjevernog obzorja. Obir je planina koja, osim izgledom, može privući i svojim položajem, prirodnim obilježjima, zanimljivom poviješću i, nadasve, izvanrednim vidicima. Iznimno je zahvalan planinarski cilj budući da je uza sve to i lako pristupačan.

Vršni dio Obira s ostacima Rajnerove kuće

foto: Robert Smolec

Tog lipanskog jutra vrijeme nas baš nije htjelo. Tako nam se barem činilo. Nakon uspona na atraktivnu Kepu ili Mittagskogel (2143 m) i ugodnog boravka u planinarskoj kući Bertahütte, osvamula je tmurna i kišovita nedjelja, sve samo ne pogodna za daljnje planinarenje. Pokisli i šutljivi, spustili smo se u sjeverno podnožje Kepe, uvjereni da ćemo na Obir kojom drugom prigodom. Bilo je ipak prerano za povratak kući pa smo se uputili u smjeru Obira kako bismo proučili pristup i pripremili se za neku buduću, uspješniju nedjelju.

Kroz Rošku dolinu (od slovenskog: Rož) i slikovita koruška sela dvojezičnih naziva pratilo nas je monsunski obilan i uporan prolom oblaka. Vožnja je nalikovala prolasku kroz beskonačnu autopraonicu. Brisači vjetrobrana bezuspješno su se borili sa slapovima s neba, a cesta se pretvorila u blještvavu vodenu prugu. Put smo, na sreću, naučili napamet, jer da nismo, teško da bi nam po takvu potopu itko izašao objasniti kuda dalje.

Vozeći prema istoku, pratili smo tok Drave do gradića Ferlacha (Borovlje), ondje skrenuli u srce Karavanki i, uspješno položivši test cestovne orijentacije, stigli u skrovito planinsko selo Zell-Pfarre (Sele). Odavde je trebalo produžiti još malo dalje do Ebriacha (Obirskog) i od gostionice »Kovač« zaputiti se još četiri

kilometra do nešto manje od 1000 m visokog Kurnikovog sedla iznad Zgornjeg Obirskog. Ovdje mitnicom započinje 10 km duga »Obir-Hochalpenstrasse«, asfaltna planinska cesta koja se uspinje do planinarske kuće Eisenkappler Hütte (1553 m) na Obiru. Cestarina se plaća po glavi planinara, ali ima i za što. Unatoč beznadnom vremenu, s pouzdanjem smo nastavili uzbrdo tom besprijeckorno izvedenom i odlično održavanom cestom. Zahvaljujući izrazito zaobljenom, zasvođenom presjeku, voda se uopće ne zadržava na cesti pa smo se s lakoćom dovezli do planinarske kuće. Jedina skupina planinara koju smo zatekli u kući popratila je naš dolazak s neskrivenim je podsmijehom. Poluglasno komentirajući, kako bismo i mi čuli, dali su nam do znanja da je povratak u dolinu najviše čemu se danas možemo nadati. Istini za volju, sitna gusta kiša i zastrti nebo i dalje su u potpunosti davali za pravo zluradom društvcu za susjednim stolom, a podne je već bilo prošlo.

Slika se, međutim, nakon pola sata počela naglo mijenjati. Vodeni veo nad nama postajao je sve svjetlijiji. U maniri indijanskog vrača izšao sam pred kuću te gestkulacijom i nepokrivene glave nastojao uvjeriti ekipu pod krovom da više ne kiši. Priznajem, u tom sam trenutku još uvijek lagao. Ukrzo mi se pridružio Zvonko, uvijek spremjan za akciju, i bez dvoumljenja predložio da idemo na vrh. I kiša je za planinare. Kad su napokon i »nevjernici« izmisljeli na zaravan pred kućom, vjetar i sunce su, kao po narudžbi, rastrgnuli sada već sasvim nježnu oblačnu koprenu i na svekoliko čuđenje ukazalo se vedro nebo. U hipu smo zaboravili onu pesimističnu ekipu u kući i krenuli put vrha.

Uspon na Hochobir od Eisenkappler Hütte jedan je od najlakših pristupa na dvotisućnjake alpskoga podneblja. Radi se o ugodnom, niti dvo-

Križ na vrhu Obira

foto: Robert Smolec

satnom usponu, bez ikakvih većih strmina. Umjerno se uspinjući, staza izlazi iz prozračne crnogorične šume na prostrane travnjake vršnog dijela Obira i čineći širok luk vodi do sada ruševne meteoroške promatračnice na njegovoj najvišoj točki. Na 1890 m visine staza prolazi uz izdašno visokogorsko vrelo Mrzlu vodu (Kalte Quelle). Na jednosatnoj travnatoj dionici do vrha prolazi se i pored ruševina nekadašnje Rajnerove kuće (2043 m). Zanimljivo je spomenuti da je 1878. godine, kad je bila izgrađena, ovo bila prva planinarska kuća u Karavankama uopće. Prva, pa odmah iznad 2000 m! Stradala je u vihoru Drugoga svjetskog rata.

Napredujući okruženi skladom triju boja - zelenilom pod nogama, bjelinom rasperjanih oblačaka, iz kojih viri naš također u zeleno ognut i čitav vrijeme vidljiv cilj, i ničim pomućenog plavetnila nad glavom - stižemo na suncem zaliveni vrh. Pred prostranim paravanom koruške ravnice i otvoreno modrom zavjesom neba, kićeni petmetarski kovinski križ na vrhu doima se još impozantnije. Kao gušteri pobjegli iz mračne pukotine, zasluženo uživamo u neočekivanoj rupi u vremenu i prostoru, u intenzivnom doživljaju, u pogledu na smaragdnozeleno Borovniško jezero pod nama, na mlječnomodru Dravu i raznobojne krpice poljâ i šumaraka razasute dravskom nizinom. Zahvaljujući svojevrsnoj osamljenosti, Obir nudi nesmetane vidike na Visoke Ture,

Saualpe, Kamniške ili Savinjske Alpe i velik dio Karavanki.

Dok smo silazili u dolinu, sada prema Železnoj Kapli (Eisenkappel), postajali smo sve svjesniji jedinstvenosti današnjega dana. Jer, nad gusterima koji su se maločas sunčali na vrhu ponovno se sklopilo nebo. Sivo poput olova koje se u pretprošlom stoljeću vadilo u danas već odavno zamrlim obirskim rudnicima. Kišni su se oblaci opet spustili i revno dovršavali svoju zadaću sve do Zagreba.

Vraćajući se, nisam bio sasvim ni u stvarnom vremenu niti na stvarnom mjestu, već onđe gore, u još nearhiviranoj prošlosti, u kratkotrajnoj fata-morgani koja nam se ukazala, nagradivši nas za želju i ustrajnost.

SA SAMARSKIH NA BIJELE STIJENE

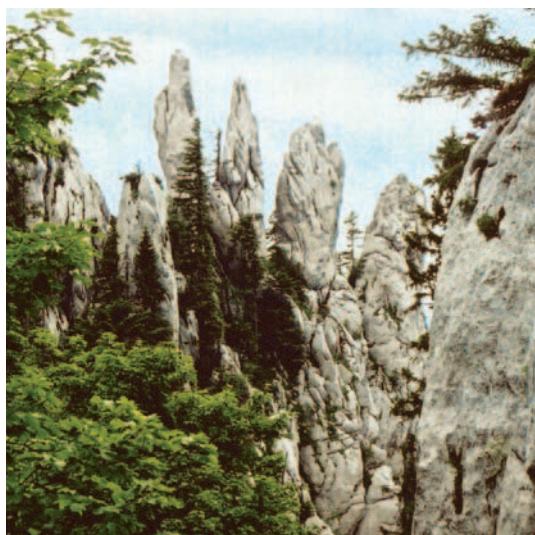
ALPSKI RUNOLIST NA KAPELI

ZDRAVKA ČULIG, Samobor

Zagreb, petak popodne, klasična ludnica u gradu. Treba sve obaviti i još stići do Cibone u 17 sati, odakle krećemo za Begovo Razdolje. Tamo ćemo noćiti u planinarskoj kući »Mance«, a cilj nam je Kapelski planinarski put. Stvari samo prebacujem iz auta u bus, a ne znam ni što sam prebacila, jer se, kao i obično, spremam prije posla u šest ujutro.

Planinarska kuća u Begovom Razdolju sada je odlično uređena i krevet mi se odmah omilio, jer prošlu noć nisam dovoljno spavala, a i držim se one »ljubi krevet svoj kao samoga sebe«. Ostatak društva je uživao u gitari i harmonici, a ja u carstvu snova.

Sutradan ujutro krećemo na Bjelolasicu, dio autobusom po makadamu, a onda strmim putom uzbrdo. Na izlasku iz šume dočekuje nas sunce,

Prsti u Bijelim stijenama

foto: Zdravka Čulig

Uski procjepi u Bijelim stijenama

foto: Zdravka Čulig

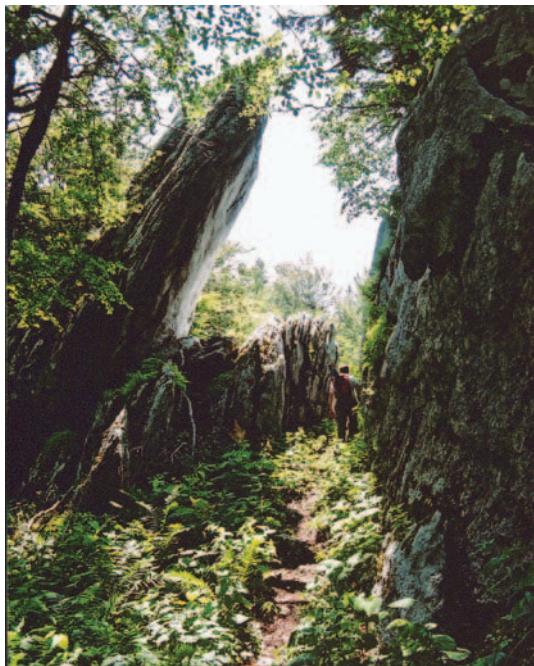
a oko nas mnoštvo kotrljana i sirištara te rojevi bumbara i pčela. Opet se bacam na slikanje kukaca na bilju i trošim gomile slika uzalud, jer mi u kritičnom trenutku kukci, naravno, odlete. Ali uporno jurcam od cvijeta do cvijeta, mora da je to zbog mog horoskopskog podznaka - tvrdoglavog jarca. I već moramo dalje, malo hrptom, pa na sklonište, pa opet dolje, jer idemo još na Samarske stijene. Opet malo cestom, pa kratkom stazicom i odjednom izbijamo na prekrasnu livadu okruženu šumom, obasjanu suncem, punu kantarijona. Okruglica poljana! Njome sam već prolazila prije više godina, kad me kolegica i planinarka Anica uvela u svijet planinarenja. Prepoznaла Tu bih tu livadu među tisućama drugih, iako je sad raslinje drugačije: sad je tu polegla trava koja radi neobične oblike, a onda je bila puna cvijeća. Tu smo se na uzvisini malo odmorili i uživali u vidiku te se gostili borovnicama.

Dalje smo se uputili preko Mlečikovog luga i zadnjeg, strmijeg uspona, s prekrasnim, golemim, prevjesnim stijenama do vrha Samarskih stijena. Jedva smo se svi nekako smjestili na sam vrh, jer nitko nije želio ostati bez svog dijela vidika. Tamo smo, među pukotinama stijena, našli neku biljku izuzetnog mirisa i nitko nije znao što je to. Mogla bi biti neka vrsta mente, ali i vrisak i origano. Moramo svi skupa malo proučiti literaturu.

Od vrha smo nastavili kroz svjetlu, većinom bukovu šumu, do Ratkovog skloništa. Takvog, zgodno smještenog skloništa nema nadaleko. Vraćamo se do »13. kilometra«, gdje nas čeka autobus, i preko Tuka stižemo u Begovo Razdolje. Tu je, poslije ukusnog gulaša što nam ga je skuhalo gospođa Mance, nastala prava veselica. Loreta je organizirala roštilj, Vlado i Mauricije su udarili u tamburu i harmoniku, a mi ostali smo samo jeli, pili, pjevali i uživali. Malo smo narušili mir koji ovdje inače vlada, ali valjda nam ptičice neće jako zamjeriti.

Buket u kamenu

foto: Zdravka Čulig

Na Vihoraškom putu

foto: Zdravka Čulig

Ujutro spremanje i opet na »13. kilometar«, ali sad u drugom smjeru: Vihoraškim putem na Bijele stijene. Taj je put jedan od najljepših planinarskih putova u cijeloj Hrvatskoj. Proveden je kroz duboke vrtače u kojima nitko ne dira velika srušena stabla prekrivena mahovinom, uz kamene gromade koje stoje u nevjerljivim položajima,

između drveća čije korijenje obuhvaća kamen i pokušava doći do hrane obavijajući se u prave pletenice. Svi uživamo.

»Kako je zelena moja dolina« - tko tu nije bio, mora doći! Mali odmor i opet već dalje. A onda »Ljuska«: kakvi vidici! Ali ne samo u daljinu. Gledajući samu stijenu, vidik je možda još i bolji. U siccušnim pukotinama stijene runolisti, mali i veliki, po jedan ili u skupini. Pa zar smo u Alpama!? Ovdje ima više runolista nego što sam ga vidjela u slovenskim Alpama! Pa zašto se onda runolist zove *Leontopodium alpinum*? Svi smo se složili da ćemo postaviti to pitanje i tražiti promjenu naziva u *Leontopodium croaticum*. Bilo ga je, svako malo, po stijenama, od Ljuske do vrha Bijelih stijena. Zadovoljni smo i ekološkom sviješću naših planinara koji, izgleda, ipak ne beru zaštićeno cvijeće.

Pogled na Prste je, kao i uvijek, nezaboravan, a i sam vrh Bijelih stijena, i vidici s njega. Silazimo s vrha južnom stranom uz duboke vrtače sa snijegom i već smo kod planinarske kuće. Preostalo nam je malo vremena za Jagodin čaj i trebalo je već požuriti, jer se počela odnekud dovlačiti magla, a s njom bi mogla i kiša.

I što bih ja da sam »kalif umjesto kalifa«? Kao prvo, vihoraš koji nije prošao Vihoraški put ne bi dobio licencu, a kao drugo, runolist treba preimenovati u *Leontopodium croaticum*!

Runolist s Velike Kapele

foto: Zdravka Čulig

HRVATSKO ZAGORJE

KRŠEVITA RAVNA GORA

ŽELJKO REMAR, Varaždin

Duž grebena Ravne gore krivuda nekoliko lijepo obilježenih planinarskih putova. Brojna stabela i veći kameni-krajputaši okićeni su lako uočljivim crveno-bijelim krugovima, prugama i strelicama. Jedan osobito slikovit planinarski smjerkaz možemo vidjeti nedaleko od Gornje Višnjice. Siva masivna stijena, tko zna kada odvaljena s hrpta planine, ne samo da je prikladno mjesto za postavljanje takve označke, već nas svojim izgledom na najbolji mogući način priprema za skoro suočavanje sa skrivenim ljepotama krševite Ravne gore.

U opisu koji slijedi koristit će se lokalnim nazivima za pojedine geomorfološke objekte. Zato treba upozoriti da izraz »pečina« osim stijene često označava i špilju. Tako su, na primjer, Velike pećine skupina visokih stijena, dok je Mačkova pećina u stvari špilja. Riječ »peč«, koja se koristi u Hrvatskom zagorju, Hrvatskom primorju i sjevernoj Dalmaciji, skraćenica je od riječi pećina. Podrijetlo, značenje i pravilnu uporabu ovih riječi lijepo je objasnio Vlado Božić (900 godina prvog spomena jedne špilje u Hrvatskoj, HP 1996.).

Na Ravnoj gori, od Donje Voće do Trakošćana, nalazimo brojne špilje, polušpilje, jame i slikovite skupine stijena. Spomenimo samo špilju

Pogled na Ravnu goru sa obronaka Ivanšćice

foto: Željko Remar

Vindiju, Mačkovu i Sotinsku pećinu, Kraljevu špilju, Babice, Velike pećine, Balkon i Zupce. Predio Hudo duplje, iza stjenovitih Babica, obiluje dubokim ponikvama, a njih ima i na grebenu Velikog Goranca, te na Vukovoju. Tamo gdje je krš pojavljuje se i sedra. Taloži je potočić koji se ruši niz Mokru peć nedaleko od »Jurištine lugarnice«.

Prirodni vidikovac Balkon udaljen je nekoliko desetaka metara od planinarske kuće »Filićev dom«. Nažalost, nedavno je uz njega počela izgradnja golemog telekomunikacijskog stupa. Neobične kamene Zupce vidimo na središnjem dijelu zapadnog grebena Ravne gore. Pokraj njih je Klub padobranskog jedrenja »Let« iz Ivance uređio uzletište i time uništio prirodno okruženje stijena. Do drvenog raspela na vrhu Velikih pećina možemo doći strmim spustom od planinarske kuće »Pusti duh«.

Velike pećine iznad Cvetline foto: Željko Remar

Velike pećine su osamdesetak metara visoke vapnenačke stijene smještene na sjeverozapadnom dijelu Ravne gore. Svojim izgledom odudaraju od pitomog krajolika okolice Trakošćana i slovenskih Haloza. Lijepo ih je promatrati iz smjera Cvetline u vrijeme kada mozaik glatkih ploha, dubokih pukotina i brojnih škrapa osvjetjava poslijepodnevno sunce. S najviše stijene pogled nesmetano klizi preko valovitih brežuljaka do dalekih, snijegom pokrivenih, alpskih vrhova.

Između Žarovnice i Višnjice greben Ravne gore sijeće dubok prođor Velike Sotinske. Na njegovoj sjevernoj strani, kod zaselka Šestana, nalazi se poznati izvor »Barilček«. Ovdje nas pod visokom vlažnom stjenom čekaju prostran

kameni stol, dvije klupe i bačvica iz koje stalno curi tanak mlaz ukusne i hladne vode. Nedaleko »Barilčeka«, u strmom obronku brda Kukelja, usječena je Velika ili Mačkova pećina. U njoj su pronađeni tragovi boravka ljudi počevši od mlađeg kamenog doba pa sve do vremena ilirskih plemena i vladavine Rimljana.

Manje je poznato da se u neposrednoj blizini »Barilčeka« skriva još jedna duboka špilja. Mještani okolnih zaselaka rekli su nam daje to Sotinska pećina, odnosno »pećina nad Sotinskom«. Iako se njezin ulaz nalazi neposredno iznad korita potoka Žarovnice, sa ceste ga teško možemo zapaziti jer je zaklonjen velikim kamenim blokovima obrušenim s obližnje litice. Špilja prodire dvadesetak metara u dubinu stijene i dovoljno je visoka da se čovjek u njemu ne mora previše saginjati.

Zahvaljujući ljudskoj neodgovornosti Velika Sotinska se sve više pretvara u odlagalište različitog otpada. Zbog toga je krajnje vrijeme da se ovaj vrlo lijepi kraj zaštiti i na prikladan način predstavi izletnicima. Naime, u prođoru Velike Sotinske, osim neopisive ljepote krajolika, možemo vidjeti niz za sada još gotovo nepoznatih geoloških tvorevina nastalih tijekom dugog razdoblja stvaranja ovoga klanca.

Na strmini Velikog Goranca, ispod zaselka Mački, iz mahovinom obrasle stijene izbjija tanak

Špilja Vindija kod Donje Voće

foto: Željko Remar

mlaz hladne vode. S vremenom će neu-morna voda proširiti pukotinu u podatnom kamenu, a tanak će se mlaz preobraziti u potočić ili pak nestati negdje u dubini brda. Najljepši primjer jedne takve izvor-šilje nalazimo kod Klenovnika. U dubo-kom jarku ispod zaselka Kralja voda je oblikovala osamdesetak metara duboku Kraljevu špilju ili Dopolanšćicu.

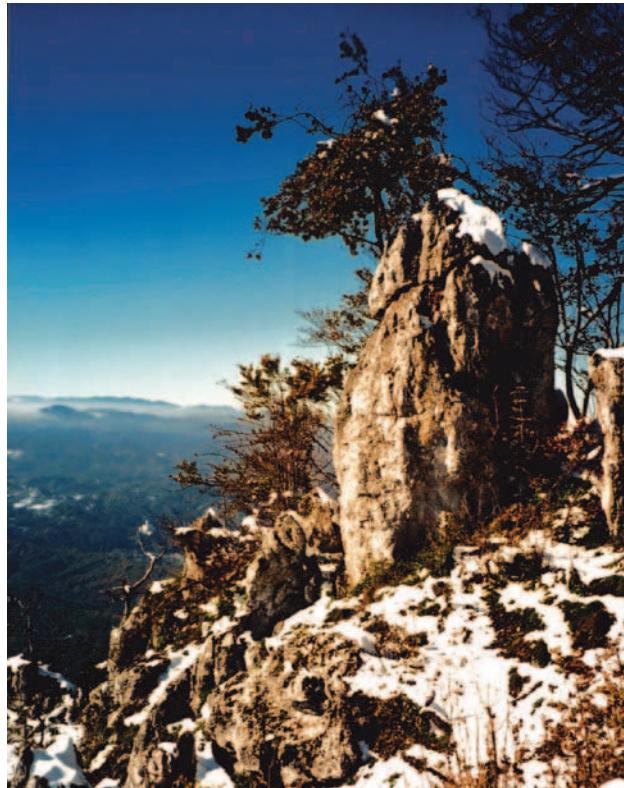
Za razliku od Velike Sotinske, stjeno-viti kanjon Male Sotinske uspio je sve do danas ostati podalje od utjecaja ljudi. Za-hvaljujući tome u cijelosti je sačuvana njegova izvorna ljepota.

Krivudajući između stijenja, kroz ka-njon se probija bistar gorski potok. Na svom putu stvara nizove slikovitih kaska-da i nekoliko malih slapova. Šum iskričave vode širi se Malom Sotinskom. Dvadesetak metara iznad potočnog korita skrivena je plitka polušpilja planinarima poznata kao »pećina na Krču«. Okružena je oštro na-zubljenim kamenim blokovima okičenim zimzelenom bodljikavom veprinom.

U vodom nagrizenim obroncima Male Sotinske možemo zapaziti i mnogo drugih geomorfoloških objekata. Vrlo su zanim-ljive jame koje ovdašnji ljudi nazivaju »cinke-lice«. Njihovi uski kanali izdubljeni u mekoj stijeni prodiru duboko u tamu podzemљa.

Krševito planinsko tlo omogućava život nekim vrlo rijetkim biljkama. Među njima su, pored mnoštva kačunovica, ljubiteljima prirode najza-nimljivije predalpska mačuhica, koja je u Hrvatskoj do sada nađena samo na stijenama Balkona, i crnasta sasa sa staništem na livadama oko kapele svetog Vuka na Vukovoj. U nedavno objavljenoj knjizi Dubravka Šinceka »Biljni svijet Ivančice i Ravne gore« zainteresirani mogu pronaći i mnoge druge do sada nepoznate podatke o flori ovih dviju zagorskih planina.

Najzanimljivije dijelove Ravne gore pove-zuje dobro obilježen planinarski put, za čiji nam obilazak treba barem dva dana. Dnevnik puta, koji je potrebno popuniti sa žigovima sedam kontrolnih točaka, i prikladan zemljovid mogu se nabaviti u planinarskoj kući »Filićev dom« ili kod izdavača - HPD »Ravna gora« u Varaždinu.

Kameni Zupci na Ravnoj gori

foto; Željko Remar

PLANINARSKE KUĆE NA RAVNOJ GORI

»Filićevim domom« (prije: planinarska kuća »Ravna gora«, 660 m) upravlja HPD »Ravna gora«. Potpuno je opskrb-ljen, raspolaže sa 70 ležaja, a otvoren je vikendom i blagdanom. Za dodatne oba-vijesti možete se obratiti telefonom (042/701-144 ili 098/268-569) domaru Nedeljku Črepinku. Druga planinarska kuća na Ravnoj gori je »Pusti duh« (672 m), a njome upravlja HPD »Pusti duh« iz Le-poglave. Ova kuća je mnogo manja, dje-lomično opskrbljena i raspolaže s 22 le-žaja. Otvorena je vikendom i blagdanom, odnosno po dogовору с домаром Damir-rom Kužirom (tel. 042/791-803 и 098/806-370).

NEPOZNATIM STAZAMA VELEBITA

JEDAN VELEBITSKI DAN

DAVOR TOMIČIĆ, Pula

Prošle sam godine s vrha Velikog Zavižana promatrao u daljini Rožanske kukove i poželio se popeti na Lisac, vrh nad morem, na rubu svega, i uživati što duže u toj ljepoti. Cijelu godinu imao sam to negdje u sebi, nabavio sam kartu sjevernog Velebita, otkrio Velike Brinice i uspon do Plančica, pa dalje od dulibe do plane i stanova pod Liscem.

Polažim iz Zagreba prema Senju i opet otkrivam nepoznato. Prelazim Kapelu i sjetim se da sam u Poljakovom vodiču pročitao da je tu negdje bio pavlinski - glagoljaški samostan koji je osnovao Anž Frankopan, a koji je opustošen za turskih prvala u 16. stoljeću. Penjem se do vrha gradine i pod nogama osjećam breme stoljeća, osjećam davni život oko sebe.

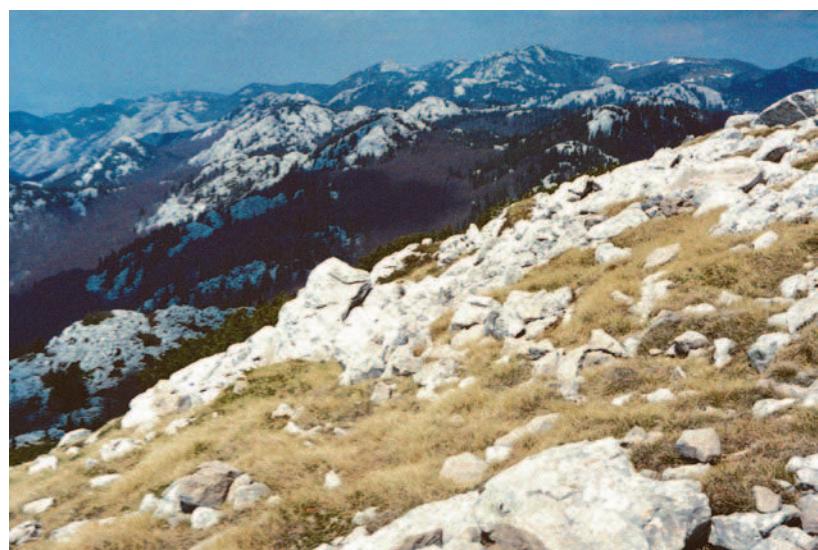
S vrha se vidi Klek i učini mi se većim no što sam ga zamišljao. Na drugoj strani gradi se autocesta, gradi se Hrvatska. To mi s ove visine iz davnina čini nestvarno, kao u nekom drugom vremenu.

U Senju noćim kod roditelja moje priateljice iz studenskih dana, Renate. Osjećam se kao hodočasnik, idem do planinarskog društva »Zavižan«, upoznajem predsjednika Mladena Atanasića i tražim društvo za izlet na Lisac, ali dru-

štvo ide u nedjelju na južni Velebit. Otpala je i moja priateljica Mirjana iz Karlovca zbog kvara na kompjutoru, a tako je željela ići na put.

Što je, tu je - odoh ja u Velike Brinice, pa dokle stignem. Parkiram kola u nečijem vrtu. Neće se valjda ljutiti na planinare. Opet tragovi prošlosti i polunomadskog života. »Tu su bili sami Modrići dok se nisu poženili i rasulii« priča mi čovjek koji obnavlja kuću. Raspitujem se za stazu za Plančice. »Samo prođi iza moje kuće - tu smo mi gonili stoku, ne možeš zalutati.«

Krećem tako utabanom stazom koja je u dobrom stanju pa se lako hoda. Na Plančicama skrenem desno na križanju, ostavljajući put za Rossijevo sklonište i Gromovaču. Na putu do Lисca su stočarski stanovi u Miškulinovoj dulibi,

Pogled s vrha Lica prema Velikom Zavižanu

foto: Davor Tomičić

Rab s Velebita

foto: Davor Tomičić

još očuvani i nezarasli. Ali nema više ovaca ni pastira, samo pjev ptica. Dolazim lako do stanova pod Liscem i tu napuštam stazu, ulazeći u gustu bukovu šumu. Tražeći prolaz kroz stijene i snijeg izlazim na travnjak, još malo i eto me na željenom vrhu.

I zaista, ono o čemu sam sanjao sad je tu: široka panorama od mora do Zavižana, Pivčevca, Čepuraša, Malog Rajinca, Gromovače, Rožanskih kukova, Crikvene, Krajačevih kukova, Golog vrha, Seravskog vrha, Rožanskog vrha i Alantića u daljinici. Dolje se lijepo vidi Jablanac i mala bijela točka što se preko mora valja prema Rabu.

Već je popodne. Kamo sad? Htio bih u kuću na Alanu, ali ona je daleko. Ako odem natrag na primorsku stranu, izgubit ću na visini više od 500 metara. Rožanski vrh me plaši svojim tamnim hridima i snježnim nanosima. Potražit ću telefonsku pomoć, kao da sam u *Milijunašu*. mobitelom Alana s pitanjem mogu li preko Seravskog vrha na Premužićevu stazu. »Možeš, ali imaš li snage za to?«... Klik - crkao mobitel.

Kad danas pomislim na sve što sam taj dan doživio probijajući se kroz snijeg,

znam da to ne bih ponovio. Na putu svugdje medvjedi tragovi, noge propadaju kroz snijeg u škrapse: dizanje, padaće i strah.

Pod Seravskim vrhom je velik lijevak pun snijega koji me dijeli od Premužićeve staze. Penjem se teško zbog dubokog snijega, hvatam se za grane. Na pola lijevka odjednom ugledam medvjeda kako juri prema Seravskom vrhu, lakoćom i brzinom koja me na mah uplašila. Ne mičem se, gledam, on juri pod Seravski vrh i nestaje u šumi. To je Velebit - pomislim probijajući se do vrha na travnjake kojima konačno stižem na Premužićevu stazu, spašen i zahvalan svetom Anti.

Na Alan stižem tek navečer. U kući nema nikoga. Ali, ponosan sam - to je i moj dan. Dva desetišesta šibica uspijeva zapaliti vatru u peći. Od umora ne mogu odmah zaspati. Vilica mi se trese, a nepce me boli od udisanja hladnog zraka. Čujem neko tapkanje u kući. Nisam sam, društvo mi prave još i puhovi. Brzo tonem u san, ispunjem i opijen velebitskom ljepotom.

Veliki Alan - nadomak planinarskoj kući

foto: Davor Tomičić

SEDAM VRHOVA STIPE BOŽIĆA

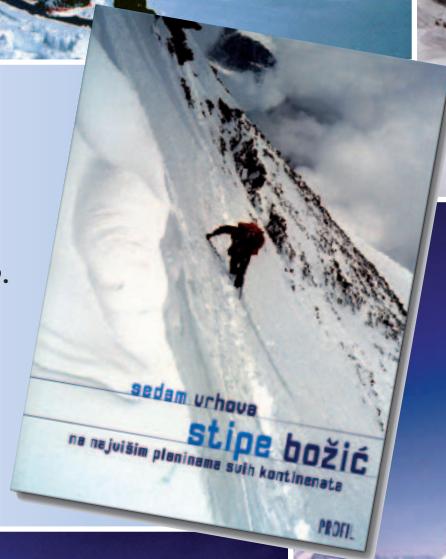
Odabrane slike iz nove knjige »Sedam vrhova«

1	4	7	9
2	5	8	10
3	6	9	11

1. Na vrhu Manaslu 1984.
2. Drugi put na Everestu 1989.
3. Annapurna
4. Uspon na Manaslu 1984.
5. Prvi put na Everestu 1979.
6. Na vrhu Aconcague
7. Na K2
8. Sunce na Antarktici
9. Uspon na K2
10. Na Mt Vinsonu
11. Skijanje na Antarktici

USPOMENA NA V. STRAŠEKA I POHOD SVETOJ GERI

TAKO JE SNIMAO VILI**Slike sa siječanskih pohoda na Sv. Geru****VLATKO OŠTRIĆ, Zagreb**

1. U našem sam časopisu već pisao o fotografskoj strasti poznatog i, vjerujem, svima simpatičnog zagrebačkog planinara Vilija Strašeka (1914.-1999.). Kao i taj članak, i ovo je malen prilog sjećanju na čovjeka toliko vitalnog da je, unatoč godinama, prerano otišao (Tako je snimao Vili. Slike iz prirodnih i kulturnih krajolika Lijepe Naše, HP, 2/2000, 48-49).

Vili je znao biti neraspoložen prema (pre)običaju svojih slika. Nije ih opremao legendama, niti lijepio na kartone i albume. Ponekad sam preuzimao takve hrpe slika - da ih Vili ne baci - i razvrstavao ih za njega i za druge planinare. Neke su kod mene i ostale.

2. Nekoliko se tako sačuvanih slika odnosi na hodočašća do vrha Svetе Gere i kapelice Sv. Ilijе - na zanimljiv način konzervirane razvaline i obnovljene crkvice na vrhu. Prvo je hodočašće, na poticaj Svetog oca, bilo i molitva za mir - u doba

kad se iz Samoborskog gorja i sa Žumberka mogla čuti topovska tutnjava s bojišnice na Kupi. Siječanski usponi na Svetu Geru postali su popularni i kao hodočašća i kao zimski planinarski izleti. U okolišu najviše crkvice u Zagrebačkoj nadbiskupiji (1178 m) pružaju - kako tko voli - i doživljaje vjerničkog zajedništva i planinarske ugodaje. Okupljamo se i razilazimo različitim putovima s obje strane, ovdje još neobilježene granice. Prolazimo pored budućeg planinarskog doma koji je i dalje nedostupan planinarima, ali se susrećemo, rekao bih, kao ljudi dobre volje. S obližnjeg vrška zajedno promatramo vidokrug do Triglava i dijelova austrijskih Alpa - ako je dovoljno vedro. Sutra ćemo se, nadajmo se, zajedno odmarati u planinarskom domu. Možda će jednom biti uspostavljena šira zona za-

jedničkog planinarenja s obje strane međe/meje - i Sveta Gera (Trdinov vrh) je u Europi!

3. Nekoliko napomena uz slike: Na Svetoj Geri se susreće staro i novo - na primjer konzervirani i križem obilježeni ostaci kapelice Sv. Gere (Sv. Gertrude - svetice franačkog porijekla iz VII. st. - stoljećima duboko štovana i u nas - bolnice s njenim imenom!) i toranj TV Slovenije, nekoliko koraka na slovenskoj strani.

Misa je zanimljiva i zato što je slave svećenici obaju katoličkih obreda - istočnog i zapadnog. Održava se i u kapelici, gdje je skroman kameni

postament, no češće vani, zbog mnoštva vjernika oko crkvice.

Vili je uživao u snimanju skupina ljudi - što većih to s većim »guštom«. Od četiri fotografije složio je panoramsku snimku planinarskog i »civilnog« vjerničkog mnoštva ispred crkvice - od nekih planinara koje poznajem, na lijevoj strani, do - na primjer - čovjeka u narodnoj nošnji na desnoj strani slike.

Na sličan je način, od dvije slike složio možda najzanimljiviji snimak vrha, kojemu i opet živost daje mnoštvo ljudi.

PISMO JEDNOG POSKOKA

prof. MIRA ŠINČEK, Varaždin

Poštovano uredništvo, veselilo bi me kad bi ovo moje pismo osvanulo na stranicama »Hrvatskog planinara«. Pridonijelo bi boljem razumijevanju, a time i sigurnijem (po obje strane) susretu ljudi i zmija u planini.

Svima je znan strah ljudi od zmija (nije ujek opravdan i utemeljen), no je li svima poznat i strah zmija od ljudi? Zato vas pitam, ljudi, pomislite li ikada kako je nama poskocima?

* * *

Živim u prekrasnoj planini. Šuškavoj, raspjevanoj, rascvjetanoj, stjenovitoj, sunčanoj i sjenovitoj. U dobrim odnosima sa svim stanovnicima planine koja je odvajkada moj dom. Od kad znam za sebe nastojim u širokom luku obilaziti utabane i prometne staze, na vrijeme pobjeći batu teških cipela i odmarati se podalje od domova i skloništa. Sve s ciljem da ne uplašim i sam ne bu-

dem uplašen i ugrožen. Uglavnom, uspijevalo mi je to nekako jer planina je prostrana i ima mjesta i za domaće i za goste.

A onda jednog dana kad je proljeće izmamilo prve cvjetne glavice iz još hladne zemlje, a kamenje upijalo sunce i pozivalo nas iz rupa na svjetlost i toplinu, netko je bacio neugašenu cigaretu ili možda palio smeće što je postalo vidljivo nakon otapanja snijega. Netko je oslobođio plamen i vatra je buknula. Došavši baš u krivo vrijeme, vjetar ju je nosio, dizao, rasipao. Užas! I sad kad se sjetim, naježim se. Sve se dalo u trk, let, bijeg. Nama, poskocima bilo je najteže. Ne moram vam ni govoriti kako smo prošli. Tek neki su se spasili otpuzavši na vrijeme u pukotine golih stijena.

Najprije ljudi, a sad i požar ograničiše nam život na još manji prostor, oduzevši nam mnoga draga mesta u našoj planini.

Novo je proljeće zakucalo na vrata planine, a mi smo se pomalo privikavali na življenje u novim staništima, kad li nam mir uzdrma buka i trešnjava što se razlijegala s kraja na kraj. Sve se treslo, podrhtavalo, civililo, praskalo. Padalo je mnogoljetno drveće pokošeno pilama i sjekirama. Ljudi su nakon požara čistili šumu i zgarišta. I taj smo stres nekako preživjeli.

Ljeto je zamirisalo smolom crnogorice, suhom ispucanom zemljom, prašinom i žegom sunca. Uživali smo. Valjda zbog nesnosne vrućine ovog je ljeta bilo manje planinara i izletnika, pa smo se usudili posjetiti sva ona draga mjesta što smo ih već poodavno morali napustiti. Bilo je prekrasno opet biti tu na vidikovcu. Lijeno i sretno protegnuti se na bijelom kamenu iznad duboke ze-

Poskok

foto: Vlado Prpić

lene doline i prepustiti svoje tamne i svijetle rombove, šare svoga tijela suncu i toplini. Spokoj je trajao i trajao, a mi se nismo vraćali na udaljene samotne stijene.

Ali, opet kao u noćnoj mori neke nas opasne vibracije prenuše iz spokoja. Zemlja je ječala od metalnih udaraca oruđa. Strojevi su dahtali, stenjali i probijali se planinom. Ljudi posvuda. Prva nam pomisao bijaše - možda pošumljavaju zgarišta i za svako uništeno stablo sade zelenu mladicu bukve, hrasta, jele ili smreke. Ako je tako, neka im. Ovaj put se nećemo ljutiti. O, da je barem! Istina je posve drugačija. Planinu su okupirali bagerima i kopačima. Neumorno kopaju, ruše, buše, ravnaju. Novu cestu krče kroz zdrava i vita stabla, žbunje nemilosrdno čupaju, kamenje frca posvuda. Za dan-dva betonom prislavaju mirisnu zemlju i naskoro se naziru temelji nekog zdanja koje se nimalo ne uklapa u okoliš. Opet nam je bježati, petom brzinom puzati, da umaknemo strojevima i namjerama ljudi.

Ponovno prognani iz vlastitog doma, ponovo izbjeglice u vlastitoj planini. Pa tko da ne bude žalostan, nesretan, otrovan!

Snalazimo se nekako, nebo je još uvijek plavo, sunce nas svejednako voli i miluje tješće. Dani prolaze, lišće mijenja boju, staze šuškaju. Znam, skoro će zima i valja mi naći pukotinu za san. Skupljam hrabrost i šuljajući se poput lopova vraćam se svom prvom domu, u pukotinu bijelog kamenog vidikovca. Kad padne snijeg i sve prekrije, ako i dođu ljudi i zastanu nad mojim skrovistem zagledani u zimsku idilu u daljini, neće ni oni, a ni ja snivajući zimski san u srcu kamenjara, slutiti da smo tako blizu jedni drugima. I zaista, snijeg je rano zabijelio planinom, ja sam polako tonuo u san. I sad vi mislite, priči je kraj. I ja sam tako mislio, ali da ne bi! Ljudi su uvijek puni iznenađenja, za nas zmije baš uvijek neugodnih!

Nemili događaj zbio se tu na vidikovcu, usred bijelog dana. Možda nećete vjerovati, ali istina je, netko je pucao baš u kamenje i stijenje iznad moje glave. Jedanput, dvaput, triput. Grmjelo je, smrdjelo po barutu, dimilo se, treslo i mene i moj dom. I što da učini jedan poskok tako brutalno probuđen, od roščića na nosu do vrha repa uzdrman i silno prestrašen? Izmilio sam iz rupe, spre-

Glava poskoka

foto: Vlado Prpić

man na novi, tko zna koji po redu, bijeg iz vlastite kuće. Svuda uokolo cipele, noge, ljudi, puno, puno ljudi. A zemlja bijela, hladna, ledena. Uzalud sav napor, tijelo odbija poslušnost, teškom mukom napredujem sporo, presporo vukući se, tražeći zaklon i mir. I onda su me ugledali! Nakon onog poznatog i za nas zmije tako opasnog: »Pazi, zmija!« sa zebnjom sam očekivao nemovani slijed događaja - uzvik straha, trenutak tišine i udarac kamenom. Ali, ništa od toga. Možda ipak sanjam ružan san. Okrećem glavu u smjeru vibracija glasa, gledam, nekoliko pari očiju bez srdžbe, straha i osvete, gledaju me, neki ne vjerujući, neki iznenađeni, ipak svi smireni, postupno prepoznavajući me. »Da, poskok je! Jadan, ova luda buka istjerala ga je iz rupe. Kako li mu je ledeno na ovom snijegu, zato je tako i spor. Ali sad smo ga barem dobro vidjeli, bez straha i opasnosti.« I ne mogu vjerovati da se ništa zloslutnog ne ostvaruje, oči se okreću, ljudi odlaze, još komentiraju susret sa mnom, ali odlaze dozvoljavajući mi da gotovo smrznut hladnoćom snijega i strahom pobjegnem u neku novu rupu. Ovo su sigurno pravi planinari, oni nemaju nikakve veze ni s požarom, ni cestom, ni gradilištem, ni pučanjem. Ali zašto ih je tako malo?

Nažalost, i nas je sve manje, učinite nešto kako ne bismo jednog dana postojali samo u pričama.

Vaš Poskok

»GRANICE POSTOJE SAMO U MISLIMA« - IZMEĐU PATOLOGIJE I PLANINARSTVA (Prilog raspravi o pustolovnim trekinzima)

Uz članak sudionika jedne »pustolovne utrke« u broju 11/2003. svoj komentar su dali iškusan liječnik s dugogodišnjim planinarskim stažem i oduševljeni planinar u mladenačkom naponu snage! Slažem se s mišljenjem i dr. Ž. Poljaka i urednika A. Čaplara, jer je svaki od njih istu stvar promatrao sa svog stanovišta u želji da predstavi problem što bolje. Kada sam pročitao napisano uz zaista zanimljiv i kvalitetno napisan članak jednog sudionika »Terra incognite« nametnulo mi se samo od sebe pitanje: kolika je razlika između ovog »jurcanja« i npr. orijentacista, koji se u članku 10. Statuta HPS-a spominju kao »stručna (specijalistička) djelatnost«, dok poslije u istom članku pod naslovom »Svrha, ciljevi i djelatnost« stoji: »razvija tjelesne aktivnosti koje se organizirano izvode radi unapređivanja zdravlja i rekreacije (a pri tome se očito misli na članove planinarske organizacije)? Pa i naši »pustolovi« kretali su se za mnoge od njih po nepoznatom terenu i pogadajući točne smjerove zadane od organizatora došli uz pomoć karte na točno mjesto - ili su zatalali!

Ovoga puta - na našu planinarsku žalost - ili za neke - i sreću (!) sve se ovo »zanimljivo« događalo za nas mnoge planinare na nama »svetoj« planini Velebitu i ovo prihvaćamo - možda - kao oskvrnjivanje njezine »svetosti«? Drugi put, organizator će možda izabrati

Dinaru, Biokovo, golet Ravnih kotara ili bespuće Promine? Možda će uključiti i spuštanje u neku jamu ili ulazak u neku dužu špilju ili će zadati da se na dah preroni potopljeni otvor Biševske špilje ili nešto još neobičnije!?

Svima nam je, mislim, jasno što je planinarstvo i one njegove »specijalističke« djelatnosti i do koje granice ili u kom rasponu se ono kreće u određenoj »normali« i kada ono ispada iz tih ubičajenih okvira. Dok jedan alpinist ispenje jedan smjer - kako kažu »u cugu« da dokaže kako može, zna i kako je vješt, drugi će to izvesti - ako treba i za čitav dan ili čak i dulje od toga, ali u sigurnosti o kojoj on osobno vodi brigu. Možda će tako učiniti i neki speleolog i »sjuriti« se u jamu niz uže i ponovo brzo »izjuriti« iz same - možda - iz isto gore navedenog »dokazivanja« kao i ovi naši »pustolovi« - koji odustaju tek kad im je već duša »na vrhu jezika! Maratonac trčeći svoju određenu dužinu također mora podnijeti isto tako predviđen napor za koji treba uporno trenirati - a mi se nad tim ne »zgražamo« već registriramo njegovu vještinu i mogućnosti. I u njegovo trci netko je prvi, netko treći, netko zadnji, a netko mora i odustati, jer i to je jedno od obilježja sporta. Tu činjenicu ne nazivamo niti patologijom niti je isključujemo iz športa...

Dok naš urednik priznaje, da je ta pustolovna utrka »užitak« ipak se ne slažem s njegovom rečenicom: »A

dok je cilj osobni užitak, to je planinarstvo». Možda je neki planinar jednog dana imao cilj da se popne na neki vrh, ali je uz put srećo neko zanimljivo društvo te uživao u druženju s njim, ali nije niti došao do zamišljenog cilja. Možda je uz put pronašao neko zanimljivo i rijetko bilje ili ja (kao geolog!) neke zanimljive ostatke fosila do tada neviđene na tom mjestu i tu sam ostao također sretan iako niti nisam došao do prvotno određenog cilja! Očito i »užitak« je različit pojam - ovisan je o odnosu čovjeka prema zadovoljstvu.

Naš profesor liječnik upozorava na riječ »mazohizam«, a ja se pitam, zar na njegovoj granici nije nastojanje atletičarke Vlašić da preskoči više od dva metra, pa trčanje do nedavno našeg slavnog tenisača da u krajnjem naporu »uhvatik jureću loptu i osvoji »cijl« - zlatni pokal, a uzor dijela naše današnje mlađeži - skijašica Janica juri niz snježnu padinu brzinom brzog vlaka do granice pucanja hrskavice i kostiju?... Možda će netko kazati da usporedba na ovaj način nije jednakna s planinarstvom, ali i mi smo dio »sportskog saveza«!?

- stoji u 1. članku našeg Statuta.

I da zaključim: pobjednik »pustolovne utrke« piše »prešli smo tu mitsku planinu Velebit u jednom dahu«. ... pa, molim vas kažite mi iskreno - tko bi u takvom »dahu« mogao »uživati« u ljepotama te naše vile, naše jedinstvene simbolike hrvatstva, planinarstva, pjesništva, slijekarstva i ostalih čovjeku (planinaru) željnih istinskih užitaka - ali bez navodnika. Pa onaj jednom snimljeni pogled sa Zavižana doživio sam samo jednom i više nikada u desetke ponovnih posjeta, pa zar tako nije bilo i na još nekim drugim dijelovima ove naše planine?

Ostavimo »pustolovima« njihove razloge, opravdanja, užitke i dokazivanja. Neka nas to kao planinare ne smeta niti nam to treba biti uzor ili neki osjećaj naše nemoći. Naš »status najzdravije grane tjelesne kulture« - istina je, doktore, ovisi o našoj »kulturni« ili stupnju (ne)kulture.

dr. Srećko Božičević

NOVOSTI S PLANINARSKIH PUTOVA

PLANINARSKI PUTOVI NA OTOKU HVARU

Završeni su planinarski pristupi na najviši vrh otoka Hvara (Sv. Nikola, 626 m). Osnovne polazne točke su Dol, nedaleko od Starog Grada, Svirče i s južne strane Sv. Nedjelja. Na istočnoj strani obnovljene kapelice postavljene su dvije kutije s upisnim knjigama, a u planinarskoj kutiji je i žig HPO. Dok iz Dola i Svirča (dostup osobnim vozilom ili međumjesnim autobusom) sa svake strane ima malo više od dva sata hoda, iz Sv. Nedjelje ima nepunih sat i po uz obilazak velike špilje (ostaci starije i novije crkvica i zdenac pitke vode). Spojena su i susjedna mjesta Dol, Vrbanj i Svirče pa je obilazak tih mjesta poseban planinarski i turistički doživljaj.

PRISTUP VRHU OTOKA BRAČA

Poznati pristup iz Bola vrhu Vidove gore, nadopunjjen je laganim pristupom sporednom cestom iznad Nerežišća, od glavne ceste Supetar-Bol, po dugoj, od

sunca zaklonjenoj aleji borova preko Knežev ravni na vrh. Zbog blizine repetitora vrh nije atraktivan, ali su zato nešto niži ugostiteljski objekt »V. Nazor« i prekrasan monumentalni križ zahvalni za obilazak zbog lijepog vidika. U ugostiteljskom objektu, poslužiti će žigovi za potvrdu obilaska, iako su stari.

CRNOPAC PRUŽA VIŠE

OD OBIĆNOG PLANINSKOG VRHA

Do sada je bio premalo poznat, ali je postao zanimljiv nakon izgradnje Tatekove kolibice ili planinarskog skloništa »Crnopac« na jednom od grebena iznad nepristupačne kotline drveća i kamenih stijena te sprovedenih putova kroz više nego ljudi krš, pa smo i mi krenuli da vidimo taj Crnopac. Putovi su dobro markirani, ali nisu za svakoga, jer je Crnopac sa svoja 1404 m, iskušenje i za svakog planinara. Dobar je kružni tijek kretanja od Prezida preko vrha i planinarskog skloništa. Vozilo treba ostaviti prije tunela na

Prezidu uz cestu od Gračaca prema Obrovcu. Po izlasku na otvoreniji dio kod porušenih ljetnih stanova (Veselinovića?), počinje sve oštiri uspon kroz ljuti krš, da bi se kroz manji šumski dio jačim usponom stiglo na grebeni prijevoj. Tu se spajaju dva puta. Od tog mjesta treba još desetak minuta po oštem grebenu do vrha, gdje je stup, a nešto niže ostaci kutije za žig. Vidici su veličanstveni svud naokolo, bilo po ličkim ili bosanskim vrhovima, a posebno prema Dinaru.

Povratak je ili istim putem ili preko planinarskog skloništa do Prezida. Druga varijanta je mnogo teža i nije za svakoga! Put nas vodi preko nastavka uskim vršnim grebenom, a na nekoliko mjesta i skokovima uz ili niz stijenu. Iza zadnjeg višeg vrha, treba do kolibice silaziti ili penjati među oštrim stijenama. Put do skloništa završava na prekrasnom mjestu, koje plijeni divnim vidikom na vršni greben i na njemu najviši vrh Crnopac. Dalje nas put vodi kroz lijepu bukovu šumu do novo napravljene šljunčane ceste, usporedno s glavnom cestom iz Gračaca za Prezid.

Za takav kružni tijek potrebno je oko šest sati penjanja i sruštanja uz oprez zbog susreta sa zmijama!

Na vrhu sv. Brda

foto: Robert Smolec

OD TULOVIH GREDA PREMA SV. BRDU

Već su više od dvadeset godina predjeli od Tulovih Greda do Dušica ispod Sv. Brda slabo posjećeni. Dugo napušten, sada se taj teren postupno vraća u normalno stanje i domaći planini iz Jasenica želete da se ti krajevi opet obilježe planinarskim markacijama. Uskoro će na Velikom Libinju biti novo planinarsko sklonište, pa će planinarski putovi sa Sv. Brda i Vlaškog grada biti logičan završetak obilaska južnog dijela Velebita. Još uvijek nije sigurno ići od Vrhpraga prema vrhu, a oni koji unatoč zabrani i poništenim markacijama želete tuda proći idu na osobnu odgovornost, na što ih upozorava i obavještajna tabla.

Tomislav Pavlin

UREĐENJE PRISTUPA HAJDOVOJ HIŽI

U posljednjih godinu dana već se četvrti put u »Hrvatskom planinaru« piše o Hajdovoj hiži, najvećoj špilji Gorskog kotara. Prvo je to bila vijest da su mnogi Delničani posjetili tu špilju u organizaciji HPD »Petehovac« i uz osiguranje GSS-a iz Delnica (HP 9/2002). Zatim je objavljen članak »Hajdova hiža - podzemna ljetopotica« Mire Matajje i Gorana Zaborca iz Delnica (HP 2/2003) nadahnut ljetopom ljevog kraka špilje koji je, nažalost, nedostupan planinarima i izletnicima. Iz opisa se razaznaje da je prilazni put »gotovo pogibeljan zbog strmine padine po kojoj se spušta« i sipara prije samog ulaza u špilju. Slijedila je reakcija mr. Dalibora Paara, tajnika Komisije za speleologiju HPS-a (HP 4/2003) s porukom da se planinari i izletnici ne upuštaju

samostalno u razgledavanje špilja - posebno Hajdove hiže, do koje je pristup opasan, naročito dio preko sipara. Sva tri napisa govore o opasnom pristupu Hajdovoj hiži.

Hajdova hiža je neobavezna kontrolna točka Gorskog planinarskog puta (GPP-a). Obnavljajući markacije do ulaza u špilju shvatila sam koliko je opasan taj pristup. Pišući vodič po GPP-u upozorila sam da je zahtjevan zbog velike strmine padine po kojoj vodi staza i da se ne preporučuje nesigurnim planinarima. Ta rečenica ne izražava dovoljno svu opasnost prilaza. Za pedesetak minuta treba se od šumske ceste visinski spustiti oko 200 m do ulaza. Mjestimično je spust vrlo strm, ali je glavna opasnost velika strmina obronka po

kojem vodi uska staza i mogućnost pada niz tu strminu stotinjak metara u dubinu. Ako je na stazi mokro lišće i kamenje koje se odronjava ili ako se preprijeći veliko stablo, opasnost je još i veća. Najveća opasnost je 200 metara dug sipar preko kojega, nakon kiše i snijega, staza gotovo nestane. Zato smo organizirali akciju za uređenje staze, što je značilo njeno proširenje, usijejanje stuba, čišćenje i osiguranje. S upraviteljem Šumarije Delnice Marijem Gašparcem dogovoren je da se rasijeće veliko stablo koje je palo na početku staze, da nam Šumarija posudi alat te osigura 200 metara sajle za put preko sipara.

Akcija je održana 13. i 14. rujna, a sudjelovalo je devet članova HPD »Zagreb-Matica« i jedan iz HPD »Željezničar« iz Zagreba. Staza je proširena na svim

mjestima gdje se to moglo, a gdje to nije bilo moguće zbog kamenog terena, očišćena je od zemlje, lišća i granja. Usjećene su brojne stube u zemlji, a neke su napravljene s pomoću kamenja. Staza je mjestimično podgrađena. Na četiri mjesta, u usjecima i jarcima, staza je napravljena s pomoću oblica, stabala, kamenja i zemlje. Staza zahtijeva redovito održavanje jer će je kiša i snijeg svake godine uništavati.

Opasni sipar uređivalo je dvanaest članova GSS-a i dva radnika šumarije iz Delnica. Prvo su 200 metara dugu sajlu razmotrali, a zatim je spustili niz stijenu do ulaza u Hajdovu hižu. Početak sajle pričvrstili su za stijene prije ulaza u špilju, a ostali dio razvukli preko sipara. U proljeće će postaviti još 150 m sajle duž preostalog dijela sipara, sve do stijena na drugom kraju. Iako je staza znatno poboljšana, još uvijek je opasna.

Gorani su ponosni na svoj kraj, pa nastoje omogućiti planinarima posjet u mnoge njegove dijelove. Osiguranjem i uređenjem staze do Hajdove hiže omogućen je posjet još jednom zanimljivom, a rjeđe posjećenom mjestu Gorskih kotara. Osim same špilje zanimljivi su i vidikovci što su ih uredila dvojica umirovljenih radnika Šumarije Delnice. Jedan vidikovac je u blizini početka staze za Hajdovu hižu, a drugi nedaleko od šumarske kuće »Gospodska bajta«. S njih se vidik pruža na dolinu Kupe i zaseoke uz nju, dok se na suprotnoj strani Kupe vidi Kuželjska stijena.

Hajdovoj hiži se pristupa od vojarne u Delnicama, pokraj koje vodi asfaltna cesta u šumu. Kada asfalt prestane treba nastaviti makadamom preko raskrižja u smjeru Tisovca (desnim krakom) još dva kilometra do putokaza za Hajdovu hižu. Autom se može još oko stotinu metara, a onda, nakon pogleda s vidikovca, počinje staza prema Hajdovoj hiži.

Ulez u špilju je u strmim stijenama Drgomlja nasuprot Kuželjskoj stijeni. Ulazna dvorana je dugačka 85, široka 27 i visoka 16 metara. Na ulazu je tuljac sa žigom KT 11 GPP-a. Špilja ima dva kraka, a oba polaze iz te dvorane. Lijevi je nedostupan planinarima i izletnicima, dok se desni može posjetiti uz dobro rasvetu i vodiča. Dugačak je oko 400 m, a u njemu se nalaze bogati špiljski ukrasi i jezerce. Za obilazak desnog kraka Hajdove hiže možete se obratiti Goranu Zaborcu iz Delnica na tel. 098/16-47-845.

Jasna Kosović

JESTE LI PLATILI PRETPLATU ZA 2004.?

Prije mjesec dana, s 12. brojem za 2003. godinu, svi pretplatnici (fizičke osobe) primili su uplatnice za pretplatu na 96. godište »Hrvatskog planinara«. Mnogi su pretplatnici odmah po primitu uplatnice izvršili uplatu, na čemu im najsrdačnije zahvaljujemo, dok manji broj pretplatnika još nije platio pretplatu za 2004. godinu. Podjećamo i molimo sve koji to još nisu učinili, da uplatu izvrše što prije.

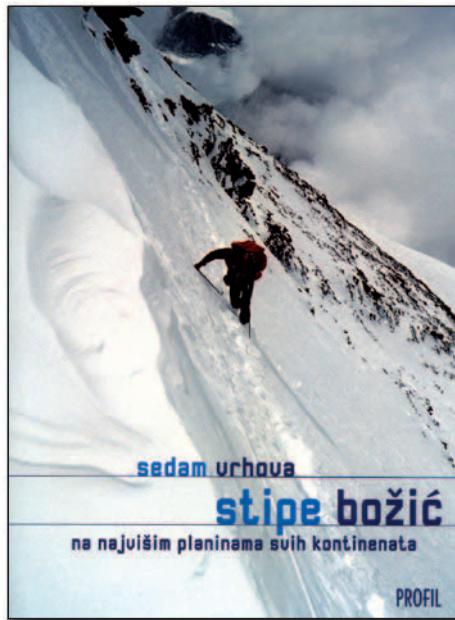

»SEDAM VRHOVA« STIPE BOŽIĆA

Krajem prošle godine izašla je iz tiska bogato ilustrirana i raskošno opremljena monografija »Sedam vrhova« proslavljenog hrvatskog alpinista Stipe Božića.

Dok je prva njegova knjiga »Put na vrh svijeta« prikazala penjačka streljjenja i uspon na Mount Everest, ova knjiga je zapravo zbirka zapisanih i snimljenih uspomena s uspona na najviše himalajske vrhove i najviše vrhove svih sedam kontinenata, ujedno i svojevrsni Božičevi memoari. Svi njegovi podvizi već su dobro poznati našoj javnosti (ne samo planinarskoj) ponajviše zahvaljujući televizijskom serijalu »Sedam vrhova« i nizu članaka koje je objavio u brojnim novinama i časopisima, i u tom pogledu knjiga ne donosi ništa novo, no to nipošto ne znači da nije zanimljiva. Naprotiv, ona obiluje brojnim poznatim i nepoznatim zanimljivostima, pričama i uspomenama ispričanim jednostavnim jezikom, što knjigu čini vrlo čitkom. Božičev stil pripovijedanja nije pretjerano putopisno slikovit i epski opširan, već izrazito konkretan, jednostavan i uzbudljiv.

Knjiga i započinje autobiografskim prisjećanjem na djetinjstvo i prve penjačke čežnje i podvige, a sli-

Predstavljanje knjige 15. prosinca 2003. u Zagrebu

foto: Alan Čaplar

jede kronološkim redom poglavljima o usponima najprije na himalajske vrhunce, a zatim i na najviše vrhove svih kontinenata, te o putovanju na Sjeverni pol. Svaki od tih podviga je priča za sebe, a posebno je vrijedno što sadržaj tih priča nije samo penjački izvještaj o usponima na vrhove, već istodobno splet putopisnih crtica, usputnih zapažanja, duhovitih dijaloga, ali ponajviše dnevnik osobnih penjačkih razmišljanja, projekcija, zaključaka, pa i suočavanja sa univerzalnim ljudskim pitanjima.

Svaka ovakva knjiga ima i još veću vrijednost s obzirom da

je vrhunski alpinizam sport bez publike i punih stadijona, pa je živa priča i slika iz prve ruke jedini pravi način predstavljanja njegova sadržaja, smisla i ljepote. Ovom knjigom Stipe Božić potvrdio se još jednom kao izvrstan promotor planinarstva i alpinizma.

Knjiga »Sedam vrhova« svečano je predstavljena 15. prosinca 2003. u Zagrebu, a na predstavljanju su, uz autora, govorili Tonko Maroević, Darko Glamuzina, Darko Berljak i Viktor Grošelj. Nekoliko dana poslije, 18. prosinca, u knjižnici Marije Jurić Zagorke u Zagrebu otvorena je i izložba najuspjelijih fotografija s Božićevih putovanja po svijetu.

Knjiga »Sedam vrhova« ima 248 stranica A4 formata, raskošno je opremljena i bogato ilustrirana s više od 200 fotografija, što je čini atraktivnom i za onoga tko je želi samo prelistati. Može se nabaviti u knjižarama po cijeni od 220 kuna, a može se naručiti i izravno od izdavača preko web-stranice www.profil.hr ili na telefon 01/23-50-421. Telefonskom narudžbom pri kupnji se ostvaruje popust od 25%, odnosno cijena knjige je 165 kuna (+pošarina).

Alan Čaplar

Stipe Božić sa svojom knjigom foto: Alan Čaplar

LIČKI PLANINAR

Treći broj »Ličkog planinara« za 2003. godinu, izdan u listopadu, donosi po običaju niz zanimljivih velebitskih tema iz pera već poznatih autora. Na naslovici je objavljena slika nove planinarske kuće »Sv. Josip« na srednjem Velebitu koju HPD »Visočica« ubrzano dovršava, a na stranicama časopisa može se pročitati i ponešto o uređenju te kuće. Posebno su zanimljivi i članci dr. Kreše Frankića o uporabi GPS-ure-

đaja, dr. Srećka Božićevića o njegovim speleološkim uspomenama te Ane Lemić o starim oštarijskim mlinovima na potoku Ljubici. Po običaju, radi se o vrlo zanimljivom štivu i jedina je šteta što ovaj časopis, premda nosi u naslovu pridjev »Lički«, obrađuje samo djelatnost dvaju ličkih planinarskih društava, dok o ostalim društvima s područja Ličko-Senjske županije i njihovim akcijama nema ni spomena. Konkretno, neprirodno djeluje da u ovome broju nema ni kratkog osvrta na otvorene nove planinarske kuće »Vila Velebita« i Dan hrvatskih planinara koji je prošloga ljeta na Baškim Oštarijama okupio više od tisuću planinara.

»Lički planinár« može se naručiti kod predsjednice HPD »Visočica« Ane Lemić (098/245-174) ili predsjednika HPD »Prpa« Vlade Prpića (053/674-012).

Alan Čaplar

ZBORNIK SEKCije DRUŠTVENIH IZLETA HPD »ZAGREB-MATICA«

Koncem studenoga 2003. HPD »Zagreb-Matica« izdalo je maleni zbornik radova istaknutih članova svoje Sekcije društvenih izleta (SDI) u povodu 40. obljetnice njezina osnutka. Radi se o knjižici od 48 stranica, ilustriranoj u boji, koja, iako je posvećena

obljetnici, nije zamišljena kao faktografsko-povijesni pregled rada Sekcije. Naprotiv, ispunjena je člancima istaknutih dugogodišnjih članova koji su opisali svoje najupečatljivije doživljaje i uspomene. Upravo to daje joj posebnu životost, jer ga sa zanimanjem može pročitati i svatko tko nikada nije bio član Sekcije društvenih izleta ili HPD »Zagreb-Matica«, pa i onaj tko ne poznaje ove planinare, a da pritom ipak doživi i upozna njihov planinarski duh i neke od najzanimljivijih događaja iz prošlosti njihove Sekcije.

Knjižica se može nabaviti u HPD »Zagreb-Matica« (Petrićeva 4) ili naručiti preko pročelnika SDI Zvonka Muže (091/61-99-346).

Alan Čaplar

KNJIGE I ZA PLANINARE

U minule tri godine, u nakladi požeške tvrtke *Spin Valis*, objavljene su tri knjige vezane za floru slavonskog gorja. Prva publikacija u tom nizu nosi naslov »Zaštićene, rijetke i ugrožene biljne vrste slavonskog gorja«. Autori su joj prof. biologije Mirko Tomašević i mr. Ivica Samardžić, a u knjizi je obrađeno pedesetak ugroženih i zaštićenih biljnih vrsta.

U mnoštvu flore u gorskom i nizinskom dijelu Požeštine nalaze se i biljke koje sadrže toksične tvari, pa je to navelo Mirka Tomaševića da napiše »Atlas otrovnog bilja slavonskog gorja« u kojem je obrađeno 108 vrsta.

I konačno, nedavno je predstavljena knjiga »Biljne vrste - uzročnice peludnih alergija«. Uz neumornog Mirka Tomaševića, autor knjige je i dr. Petar Petrić. Oni su na 260 stranica obradili stotinjak vrsta drveća, trava, korova i zeljastih biljaka kontinentalnog dijela Hrvatske, s naglaskom na požeški kraj, koje svojim peludnim prahom napadaju dišne putove, oči i kožu. Tu je i peludni kalendar cvatnje najučestalijih uzročnika alergija. Svi tekstovi u spomenutim knjigama su popraćeni kolor-fotografijama, a tu je i popis literature, kažala hrvatskog nazivlja s rječnikom botaničkih pojmove.

Poželite li nabaviti ove knjige, obratite se Mirku Tomaševiću (V. Mačeka 9, 34000 Požega) na tel. 034/275-122.

Ivan Jakovina

SKUP SPELEOLOGA U OZLU

U starom gradu Ozlu održano je od 14.-16. studenog 2003. već peto tradicionalno godišnje okupljanje hrvatskih speleologa (i ne samo hrvatskih). Domaćin skupa bilo je Speleološko društvo »Karlovac«, a organizatori KS HPS i Hrvatski speleološki savez. Okupilo se tu 190 sudionika iz 23 hrvatske speleološke udruge i trojica iz inozemstva (BiH i Italije).

U petak navečer sudionici su se okupljali i postavljali izložbu fotografija, jer se gotovo svaka udruga htjela predstaviti lijepim fotografijama. U subotu su tijekom cijelog dana slijedila izlaganja o radu u 2003. godini, sve uz projekciju dijapositiva i filmova. Navečer se, nakon upoznavanja s glavnim odredbama novog Zakona o zaštiti prirode (usvojenog 15. listopada), razvila duga rasprava, jer Zakon jako otežava daljnji spe-

leološki rad. Sa Skupa je upućen prigovor na Zakon i poziv na dogovor radi njegove izmjene ili dopune. Druženje uz glazbu i ples produžilo se duboko u noć. Sutradan, u nedjelju, nastavljeno je druženje uz posjet špilji Vrlovki i odlazak kućama.

Zadovoljstvo je bilo vidjeti i čuti lijepe rezultate speleoloških istraživanja tijekom godine. Osim kraćih speleoloških vikend-istraživanja, organizirano je i nekoliko većih istraživanja u obliku logora i ekspedicija, i to na Braču, Biokovu, Velebitu (nekoliko), Kordunu i Risnjaku, ali i u inozemstvu: u Rusiji (Sibiru), Albaniji i BiH, a bilo je i posjeta već istraženim speleološkim objektima (u Francuskoj i Luksemburgu). Želja je svih sudionika da se ovakvo druženje nastavi pa je bilo i prijedloga da se uskoro organizira i prvi hrvatski speleološki kongres.

Vlado Božić

NOVI SPELEOLOZI

U planinarskoj kući »Malačka« iznad Kaštela održani su 22. studenog 2003. ispit za stjecanje naziva »speleolog« po Programu školovanja HPS. Ispitno povjerenstvo sačinjavali su speleološki instruktori: Igor Jelinić, Goran Gabrić, Vlado Božić i Dalibor Paar (kao pomoći instruktor). Nakon provjere uvjeta za pristupanje ispitu (ispunjen Osobni speleološki karton i 10 Zapisnika speleološkog istraživanja s nacrtima) kandidati su odgovarali na pitanja. Odlukom povjerenstva stekli su naziv i značku »speleolog«: Marin Glušević i Vesna Hrdlička (SO HPD »Mosor«, Split), Grgo Puljas i Igor Laurić (SO PD »Malačka-Donja Kaštela«), Damagoj Laušić (SO PK »Split«), Predrag Kurtin (SO »Liburnija« HPD »Paklenica«, Zadar) i Mea Bombarelli (SO HPD »Željezničar«, Zagreb).

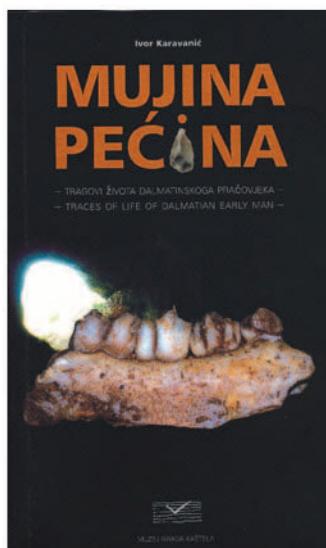
U večernjim satima, 22. studenog 2003. održan je i sastanak Komisije za speleologiju HPS na kojem se raspravljalo o planu rada za 2004. Od važnijih akcija predloženo je: održavanje seminara o primjeni informatike u speleologiji (crtanje nacrt), veća istraživanja u zemlji, ekspedicija na Kubu, sudjelovanje na nekom međunarodnom skupu i izdavanje speleološke literature. Nezaobilazna tema bila je i rasprava o primjeni novog Zakona o zaštiti prirode te je dogovoren da KS HPS pokuša u suradnji s Komisijom za zaštitu prirode HPS i IO HPS utjecati na promjenu Zakona ili usvajanje podzakonskih akata koji bi omogućili da se speleološka djelatnost nesmetano dalje odvija, što novi zakon znatno sputava.

Vlado Božić

MUJINA PEĆINA - TRAGOVI ŽIVOTA DALMATINSKOG PRAČOVJEKA

Zadovoljstvo je čuti i vidjeti da je još jedna naša špilja obrađena arheološki, da je o špilji izdana monografija, da je o njoj organizirana posebna izložba i da je pripremaju za turističke posjete. Radi se o maloj špilji u brdu između Kaštela i Trogira, poznatoj još od ranijih vremena, ali detaljno istraženoj tek zadnjih godina (1995.-2003.). Špilju je istraživalo više speleologa (među njima i zagrebački akademik Mirko Malez) i ustanovalo da u špilji ima nalaza iz starijeg kamenog doba te da je treba detaljno istražiti, odnosno obaviti stručno iskapanje. Prilika se ukazala tek 1995. kada je ekipa domaćih i stranih arheologa, pod vodstvom arheologa Ivora Karavanića, započela iskapanje najsvremenijim metodama i iskopine obrađivati u zemlji i inozemstvu, zahvaljujući finansijskoj pomoći stručnih domaćih i stranih institucija. Ustanovljeno je da je u špilji prije 45.000 godina boravilo oko devet naših predaka neandertalskog tipa. U špilji nisu pronađene ljudske kosti, već samo izrađevine (*artefakti*) musterijenske kulture, vatrište i životinjske kosti. Rezultati istraživanja prikazani su na 54 stranice knjižice formata 13x22 cm, polutvrđih korica sa slikama u boji, 29 slika i crteža (tiskana je na hrvatskom i engleskom jeziku u Kaštel Lukšiću 2003.), ali i na izložbi postavljenoj u Muzeju grada Kaštela. Lijep primjer kako treba vrednovati kulturnu baštinu!

Vlado Božić

BOTANIČKI VRT NA ORLOVU GNIJEZDU

Kada smo na Kozjaku sagradili planinarsko sklonište »Orlovo gnijezdo« te probili i markirali putove prema skloništu, tada smo kolega Ivan i ja počeli razmišljati što učiniti da nam okoliš skloništa bude što ljepši i pitomiji. Budući da oko skloništa nema ništa osim kamena, odlučili smo u škrapse među stijene donijeti zemlju i tu posaditi zelenilo da bismo ipak razbili monotoniju kamena. Ali što posaditi? Odlučili smo se za ljekovito bilje koje i inače raste na Kozjaku. Na Orlovu gnijezdu kuhamo čaj od ljekovitog bilja i obavezno ga dijelimo svakom tko dođe. To su kadulja, iva, majčina dušica, gospina trava, vrisak, hajdučka trava i druge. Još nam je ostalo mjesto po škrapama pa smo posadili i planinsko cvijeće koje raste na Kozjaku. Svake godine u rujnu, putem prema skloništu cijepimo na samonikle rašeljke trešnje i višnje, tako da je okoliš Orlova gnijezda donekle već pretvoren u pitomu oazu.

Kraj planinarskog skloništa »Orlovo gnijezdo«
foto: Ivo Tadin

Planinarsko sklonište »Orlovo gnijezdo« na Kozjaku

U povodu svjetskog dana zaštite okoliša Turistička zajednica Grada Kaštela organizira praznik cvijeća, pod motom »Lipa su lipa moja Kaštela«, i raspisuju natječaj za najljepši kaštelanski vrt, balkon, dvor, balaturu, verandu, kao i okoliš javnih ustanova. Ove smo se godinu i mi prijavili na natječaj i primili diplomu za oplemenjivanje okoliša planinarskog skloništa. To je još jedno priznanje za velik trud što ga uložemo u planinarsko sklonište Orlovo gnijezdo, na dobrobit svih planinara i ljubitelja prirode.

Ivo Tadin

SVEČANOST NA ORLOVOM GNIJEZDU

Graditelji planinarskog skloništa »Orlovo gnijezdo« u povodu osme godišnjice početka izgradnje »Orlovog gnijezda« na Kozjaku pozivaju planinare i sve ostale zainteresirane da se 25. siječnja 2004. godine odazovu na ispijanje pjenušca koji je odležao godinu dana u stijenama Kozjaka na »Orlovu gnijezdu«. Za informacije javite se Ivi Tadinu (tel. 021/220-519) ili Ivanu Tadinu (tel. 021/220-914).

PLETERNIČANI SLAVE OBLJETNICE

HPD »Klikun« iz Pleternice utemeljeno je prije 20 godina. Jedna od priredaba posvećena toj obljetnici bila je 28. slet planinara Slavonije, koji je održan 12. listopada 2003. godine na Klašnicama, na istočnom dijelu Požeške gore. Na tome su mjestu pleternički planinari organizirali istu priredbu i prije 15 godina.

I ovoga puta okupili su se planinari iz cijele Hrvatske, ukupno više od 400 sudionika iz 27 planinarskih društava. Slet je otvorio predsjednik HPD »Klikun« Miro Mesić, a uspomene na slet održan 1988. godine, evocirao je požeški planinar i počasni član HPD »Klikun« Ivan Jakovina. Zatim su okupljeni krenuli na šetnju do Klikuna i Starca, istaknutih uzvišenja na tom dijelu Požeške gore. Nakon izleta, održana su i natjecanja u paljenju planinarske vatre, penjanju na gajbe, »planinarska alka«, bacanje obruča na metu, skakanje u vręći, te susreti u malom nogometu. Pojedinačno i ekipno najuspješniji su bili planinari iz Slavonskog Broda.

Uz brojne sponzore, organizatoru su najviše pomogli djelatnici Uprave šuma Požega, Šumarije Pleternica.

Ivan Jakovina

IZBORNA SKUPŠTINA PS KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE

U nedjelju 5. listopada 2003. u Mariji Bistrici održana je Izborna skupština Planinarskog saveza Krapinsko-zagorske županije. Skupštini su bili nazočni predstavnici 14 planinarskih udruga. U izvješću dosadašnjeg predsjednika Filipa Majića i tajnika Saveza Dragutina Novine, istaknuta su četiri susreta planinara naše Županije (Ložekov izvor, Majer, Konjščina, Belecgrad). Susreti su bili obogaćeni športskim i zabavnim programima, a na njima su bili nazočni i članovi udruga iz drugih županija i iz Slovenije. Također, istaknuta je zahvala za finansijske potpore što ih je HPS dodijelio udrugama koje uređuju planinarske kuće. Veseli i podatak da su u Savez pristupile četiri nove udruge, što nam govori da zagorsko planinarstvo ima dobru budućnost.

Skupština je jednoglasno prihvatala izvješća i imenovala Upravni odbor, Nadzorni odbor, Arbitražnu komisiju, te po jednog člana za predstavnika u GO HPS-a i u županijskoj zajednici športskih udruga. U idućem mandatu Savez će predstavljati i voditi Darko Domišljanović, član HPD »Gradina« Konjščina. Nova dopredsjednica Saveza je Verica Havoić (HPD »Belecgrad«, Belec), a tajnik Nenad Hoić (HPD »Javor« iz Zlatar Bistrice). Novo sjedište Saveza je Zlatar Bistrica, (Ul. Vladimira Nazora 56).

Glavninu rada Saveza će usmjeriti na suradnju svih društava, poticanje i osmišljavanje aktivnosti za rad s mladima, usklađivanje i organiziranje izleta i županijskih susreta planinara, na nužnost izmjene i dopune postojećeg Statuta i izradu potrebnih Pravila, a planira se i izdavanje tiskovnog glasila Saveza.

Verica Havoić

TEČAJ ZA VODIČE DRUŠTVENIH IZLETA

Komisija za vodiče HPS organizirala je koncem listopada 2003. na Koritima u Istri tečaj za vodiče društvenih izleta. Domaćini su ovoga puta bili članovi PK »Glas Istre« iz Pule, koji su organizirali prehranu i smještaj u planinarskoj kući.

Tečaj je uspješno završilo 26 planinara iz ovih planinarskih društava: PD »Skitaci« Labin (2), PD »Zagorske steze« Zabok (5), PD »Kamenjak« Rijeka (7), PD »Knezgrad« Lovran (1), PK »Glas Istre« Pula (2), PD »Duga« Rijeka (4), HPD »Rajinac« Krasno (1), PD »Opatija« (2), PD »Planik« Umag (1) i PD HPT »Učka« Rijeka (1). Prema programu za školovanje ove kategorije vodiča, obrađene su ove teme: planinarska organizacija i vodička služba, pripreme za odlazak u planinu, planinarska i vodička oprema, planinarski objekti i kućni red, prehrana voda i higijena u planinama, planinarski putovi, vodička djelatnost i odgovornost, organizacija izleta, tura i kalkulacije, osnove orientacije, opasnosti u planinama, meteorologija, zaštita planinske prirode i osnove spašavanja s prvom pomoći. Instruktori su bili Vladimir Dika, Nedjeljko Lujić, Ne-nad Silić i Darko Luš (voditelj tečaja).

Darko Luš

XXII. ZBOR VODIČA I PRIPRAVNIKA NA MEDVEDNICI

U petak 28. studenoga 2003. u planinarskom domu »Runolist« održan je proširen sastanak Komisije za vodiče HPS u nazočnosti predstavnika iz stanica Zagreb, Split, Rijeka, Zadar, Pula, Karlovac, Varaždin i Osijek. Raspravljalo se o programu školovanja vodiča, o promjenama u Pravilniku vodičke službe HPS, Poslovniku o radu Zbora i planu rada Komisije za 2004. godinu. Na sastanku su sudjelovali i dopredsjednik Saveza Vlado Novak, predsjednik Izvršnog odbora HPS Franjo Novosel i glavni tajnik HPS Darko Berljak.

U subotu 29. studenoga, na Zboru vodiča je sudjelovali 34 vodiča i pripravnika, a podneseno je izvješće o radu Komisije za vodiče, kao i stanica vodiča Zagreb, Split, Zadar, Rijeka, Pula, Varaždin i Osijek za razdoblje od XXI. zbora (2001.) do danas. Usvojeni su novi programi školovanja vodičkih kadrova, novi Pravilnik vodičke službe, Pravilnik o radu Zbora vodiča, te plan rada Komisije za 2004. godine.

Darko Luš

PLANINARSKO MARTINJE U KUTJEVU

Već šestu godinu slavonski planinari obilježavaju »krštenje« mošta. Dakako, riječ je o 11. studenoga, Danu sv. Martina. Planinari Slavonije su to ove godine obavili u nedjelju 9. studenoga na padinama Krndije, pred kutjevačkim podrumom, gdje se okupilo više od 500 planinara iz Osijeka, Daruvara, Vinkovaca, Slavonskog Broda, Nove Gradiške, Pakrac, Virovitice,

Slatine, Đurđenovca, Feričanaca, Orahovice, Pleternice, Našica i Požege, te skupina studenata požeškog Veleučilišta.

Planinari su najprije prošetali južnim padinama Krndije, a potom se nastavili družiti i krijepliti jelom i pićem. I ovoga puta nije prošlo bez pečenog vola. Okupljene su zabavljalni tamburaški sastav »Pinoti«, »Estam«, »Cure iz provincije« i »Contra«. Uspješno se predstavio i kutjevački Puhački orkestar, pojačan glazbenicima iz Orahovice. Organizaciju Martinja mogli su kutjevačka općina, turistička zajednica, udruženja vinogradara i vinara, te HPD »Sokolovac« iz Požege.

Ivan Jakovina

ISPRAVAK

U prošlom broju našeg časopisa objavljena je uz članak Vladimira Jagarića o žumberačkim legendama slika Vranjačkoga slapa u dolini Slapnice. Pogreškom uredništva, ispušteno je ime autora slike Nevena Čobanova, te mu se ovim putem ispričavamo. Molimo i čitatelje da uvaže ovaj ispravak i ispriku.

Urednički odbor HP

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-luX
ZA RH BiH i SLO

- Compact dalekozori
- Monokulari
- ZOOM dalekozori
- Kompas
- Panoramski dalekozori
- Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

UZ KALENDAR AKCIJA

Kako je najavljenio u zadnjim prošlogodišnjim brojevima, u ovome broju objavljujemo pregledan kalendar planiranih akcija u 2004. godini. Osim kroz časopis, sva su društva bila pozvana i izravno da dostave na adresu HPS-a najave svojih pohoda, sletova, susreta i drugih značajnijih akcija koje će organizirati u ovoj godini.

Do zadanoga roka, 15. prosinca 2003., primljene su najave za 113 akcija, od čega su 73 uvrštene u ovaj kalendar. Kriteriji za uvrštavanje bili su da se akcija održava na području Hrvatske i da ima karakter pohoda, sleta, obljetnice, susreta, izložbe ili sličnog okupljanja koje su organizira ponajprije radi članova drugih društava ili građanstva i na kojima se očekuje njihov odziv. Drugim riječima, nisu uvršteni redovni društveni izleti koje organiziraju neka društva (ako nemaju karakter pohoda i sl.) ni najave putovanja u inozemstvo. Naime, neka su nam društva poslala cijelovite godišnje programe svojih izleta, neka su najavila tuđe akcije kojima se samo pridružuju kao svoje akcije, neka su samo izvojila samo

važnije redovite društvene izlete na kojima se uglavnom očekuje samo odaziv članstva iz matičnog društva, a neka su nam društva dostavila nepotpune podatke.

Odziv? Slab ili zadovoljavajući? Ovom prigodom pozivu za najavljivanje akcija odazvale su se ukupno 42 udruge, dakle tek jedna petina članica HPS. Porazni zaključak da velika većina društva nema nikakvih značajnijih akcija kojima se želi predstaviti drugim društvima bio bi ipak pogrešan, jer mnoga društva svoje akcije planiraju tek »u zadnji tren«. Zato, u želji da kalendar akcija bude što cijelovitiji i što upotrebljiviji, napominjemo da ćemo u svakom broju objavljivati najave akcija za idući mjesec, koristeći podatke iz ovoga kalendara akcija, ali i sve ostale najave koje na našu adresu stignu prije zaključivanja broja (10. dan u prethodnom mjesecu, dakle oko dva mjeseca prije akcije!). Molimo također i da nam društva, u slučaju kakve promjene ili pogreške, pravovremeno jave ispravne podatke, kako bi njihova akcija bila ispravno najavljena neposredno prije samoga održavanja.

Alan Čaplar, urednik HP

datum	naziv akcije <i>mjesto održavanja</i>	organizator akcije <i>osobe za informacije (telefon, e-mail)</i>
11. 1.	Tradicionalni pohod na Pliš <i>Klana - Pliš - Lisac</i>	PD »Pliš«, Klana Rudolf Iskra, 091/795-2070 Boris Križa, 051/808-606
18. 1.	Zimski susret na Belecgradu <i>pl. kuća Belecgrad</i>	HPD »Belecgrad«, Belec Verica Havoić, 049/460-135, 098/16-09-056 Stjepan Hanžek, 049/460-070, 091/79-41-399
18. 1.	Zimski pohod Sesvete - Lipa <i>Medvednica, Lipa</i>	HPD »Lipa«, Sesvete Ivan Horvat, 01/20-01-315
18. 1.	10. tradicionalni zimski uspon na Viševicu <i>Viševica, pl. dom Vagabund</i>	PD »Strilež«, Crikvenica Damir Margan, 051/421-157 Josip Pravdica, 051/785-358
18. 1.	Vincekov pohod <i>Štrigova - Mursko Središće</i>	PD »Bundek«, Mursko Središće Zlatko Bahun, 098/220-743, bundek@yahoo.com

29. 1. - 25. 4 Planinarska škola HPD »Stanko Kempny«	HPD »Stanko Kempny«, Zagreb Tomislav Pavlin, 01/61-40-016, 098/713-313
31. 1. - 1. 2. Memorijal gospičkim planinarima <i>Gospic, Baške Oštarije</i>	HPD »Stanko Kempny«, Zagreb Tomislav Pavlin, 01/61-40-016, 098/713-313
31. 1. Čišćenje i pošumljavanje Kozjaka <i>Kozjak - Česminovac</i>	PD »Malačka«, Kaštel Stari Majković Kate, 021896126, 098853378
14. 2. Planinarski ples <i>Hotel »Kaštel« - Kaštel Lukšić</i>	PD »Malačka«, Kaštel Stari Majković Kate, 021896126, 098853378
21. 2. Memorijal mira, 4. zim. uspon na Bjelolasicu <i>Bjelolasica</i>	HPD »Bijele stijene«, Mrkopalj Stanislav Horaček, 098/402-141, s.horacek@hi.htnet.hr
26. 2. - 15. 4 Visokogorska škola HPD »Željezničar«	HPD »Željezničar«, Zagreb Slavko Patačko, 098/16-33-515
6. - 7. 3. »Kolijevkom hrvatske državnosti« <i>Megdan - Klis - pl. dom Putalj i pl. kuća Pod Koludrom</i>	HPD »Ante Bedalov«, Kaštel Kambelovac Josip Pejša, 021221402
6. - 7. 3. Otočna ophodnjica <i>pl. kuća Sv. Gaudent</i>	HPD »Osoršćica«, Mali Lošinj Marčela Badurina, 051/661-103
14. 3. Belečki romarski put <i>Belec - Marija Bistrica</i>	HPD »Belegrad«, Belec Verica Havović, 049/460-135, 098/16-09-056
20. 3. X. Našički križni put <i>Krndija</i>	HPD »Krndija«, Našice Slavko Žagar, 031/613-207
23. - 28. 3. Tragom monarhije <i>pl. kuća Sv. Gaudent</i>	HPD »Osoršćica«, Mali Lošinj Marčela Badurina, 051/661-103
3. 4. Hodanjem k zdravlju i Dan HPD »Dubovac« <i>pl. dom »Z. Plevnik« Kalvarija</i>	PD »Dubovac«, Karlovac Vitomir Murganić, 098333331
11. 4. Pohod Dragojlinom stazom <i>Okić</i>	HPD »Željezničar«, Zagreb Bernard Margitić, 01/6180-989, 091/5336-369
17. 4. Mosorski planinarski maraton <i>Grlo - Klis - Mosor</i>	HPD »Ante Bedalov«, Kaštel Kambelovac Josip Pejša, 021221402
17. 4. POČETAK PROSLAVE 130. OBLJETNICE <i>Klek</i>	HPS i HPD »Klek«, Ogulin HPS, 01/48-24-142, 01/48-23-624, hps@inet.hr
18. 4. Vratimo osmijeh na lice Hrastovice <i>Petrinja - vrh Hrastovičke gore</i>	HPD »Sisak«, Sisak Roko Nikolić, 044/565-260 Vesna Šprajc, 044/565-029
21. 4. Dan HPD »Dugi vrh« <i>Krušljevec - Podevčovo - Čevo - Završje - Vagon</i>	HPD »Dugi vrh«, Varaždin Željko Horvatić, 091/51-72-043 Ivan Šoltić, 091/50-65-252
24. 4. Obilježavanje Dana planete Zemlje <i>Kamačnik</i>	PD »Kozarac«, Vrbovsko Tatjana Kušić, 051/875-984 Brankica Mišić-Mareš, 051/875-072, 098/261-269, mla
24. 4. 12. Rusov pohod na Medvednicu <i>Bliznec - Njivice - Hunjka - Grafičar - Risnjak</i>	PD »Ericsson - N. Tesla«, Zagreb Damir Kuzmanić, 091/529-2075
25. 4. Oda proljeću <i>Omiška Dinara</i>	HPD »Imber - Mosor«, Omiš Orlandini Pjero, 021861745, 0989671395

1. - 2. 5.	Druženje na Ivanščici <i>Ivanščica, pl. dom »Pasariceva kuća«</i>	HPD »Ivančica«, Ivanec Cvjetko Šošarić, 042781923 Borislav Kušen, 042781923
2. 5.	Hodočašće svetištu »Gospe Kunagorske« <i>Kuna-gora</i>	HPD »Kunagora«, Pregrada Božo Cobović, 049376030 Župni ured, 049376081
2. 5.	Međunarodni dan pješačenja <i>Kružna staza Pazin</i>	PD »Pazinka«, Pazin Franjo Paulišić, 052/622-514, 098/185-0186 Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
8. 5.	Dan PD »Malačka« <i>Planinarska kuća »Malačka«</i>	PD »Malačka«, Kaštel Stari Majković Kate, 021896126, 098853378
14. - 16. 5.	DAN HRVATSKIH PLANINARA <i>Mali Lošinj, Osoršćica</i>	HPS i PK »Osoršćica«, Mali Lošinj HPS, 01/48-24-142, 01/48-23-624, hps@inet.hr Marcela Badurina, 051/661-103
15. 5.	7. planinarski pohod kanjonom Kupe <i>Brod Moravice - lov. kuća »Lazica«</i>	PD »Vršak«, Brod Moravice Damir Naglić, 051817202 Emil Tušek, 051817141
15. 5.	4. prvenstvo PG županije u orijentaciji <i>Zrinski vrh - Delnice</i>	POK »Ris«, Delnice Ivica Urbanc, 098/1718-376, ivica.urbanc@ri.htnet.hr
15. 5.	Dan đurđica <i>Obilazak 1. dijela RGPP-a</i>	PD »Višnjevica«, Ravna Gora Blažica Sveticki, 098/260-209, tzo-ravna-gora@ri.htnet.
23. - 24. 5.	Dan HPD »Belecgrad« <i>pl. kuća Belecgrad</i>	HPD »Belecgrad«, Belec Verica Havoić, 049/460-135, 098/16-09-056
23. 5.	15. pohod Pješačenjem do zdravlja <i>pl. kuća Kurin</i>	PD »Strilež«, Crikvenica Damir Margan, 051/421-157 Josip Pravdić, 051/785-358
6. 6.	Antunovski piknik <i>Paulinovac</i>	HPD »Krndija«, Našice Drago Trošelj, 031/614-994
12. 6.	Dan bazge <i>Obilazak 2. dijela RGPP-a</i>	PD »Višnjevica«, Ravna Gora Blažica Sveticki, 098/260-209, tzo-ravna-gora@ri.htnet.
12. 6.	Proljetni pohod na Žumberak <i>Sošice - Sv. Gera - Sekulići - Sošice</i>	PŠK »Trešnjevka - Monter«, Zagreb Ljerka Farkaš, 01/652-2984, 098/901-8855 Josipa Kljajić, 01/370-3071
13. 6.	Otvaranje pl. kuće »Careva kuća« <i>Velebit, Begovača</i>	HPD »Gromovača«, Otočac Ante Plavčić, 053/772-298
13. 6.	Slet mlađih planinara ZPP-a <i>Lipa</i>	HPD »Lipa«, Sesvete Ivan Horvat, 01/20-01-315
13. 6.	3. pohod po Goranskom pl. putu <i>Levešni vrh - Špičasti vrh</i>	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Jasna Kosović, 01/46-49-584
19. 6.	POHOD NA DINARU <i>Otvorene obnovljene doma Brezovac</i>	HPS i HPD »Dinara«, Knin HPS, 01/48-24-142, 01/48-23-624, hps@inet.hr
20. 6.	Memorijal Boris Bogević <i>Veli Brgud - Zvoneća - Lome - Jelenjak - Veli Brgud</i>	PD HPT »Učka«, Rijeka Ilija Blatanić, 098/305-831, 098/305-832 Dinko Fištrek, 051/674-994

25. - 27. 6.	14. Alpe-Adria Cup <i>Lividraga - Gerovo</i>	POK »Ris«, Delnice Ivica Urbanc, 098/1718-376, ivica.urbanc@ri.hinet.hr
26. - 27. 6.	Susret planinara Slavonije <i>PD Petrov vrh, zapadni Papuk</i>	PD »Petrov vrh«, Daruvar Slavko Sohr, 098/17-00-866 Milivoj Gorinšek, 043/78-00-012
27. 6.	Otvaranje staze mladih »Belice« <i>Ivanščica, Belecgrad</i>	HPD »Belecgrad«, Belec Verica Havoić, 049/460-135, 098/16-09-056
3. - 4. 7.	14. obljetnica Mrkopaljskog pl. puta <i>Samarske stijene</i>	HPD »Bijele stijene«, Mrkopalj Stanislav Horacek, 098/402-141, s.horacek@hi.hinet.hr
11. 7.	Planinarsko druženje u Međimurju <i>Gornje Međimurje</i>	HPD »Međimurje«, Čakovec Magdalena Bistrović, 040310955 Bogomir Trabe, 0915049566
25. 7.	Ljetni susret na Belecgradu <i>pl. kuća Belecgrad</i>	HPD »Belecgrad«, Belec Verica Havoić, 049/460-135, 098/16-09-056
25. 7.	Iz Ivance do vrha <i>Ivanščica</i>	HPD »Ivančica«, Ivanec Cvjetko Šoštarić, 042781923 Borislav Kušen, 042781923
13. - 15. 8.	Zavjetno hodočašće Gospa od Rujna <i>Veliko Rujno</i>	HPD »Stanko Kempny«, Zagreb Tomislav Pavlin, 01/6140-016, 098/713-313
15. 8.	Hodočašće na Božji studenac <i>PK Javorova kosa</i>	PD »Višnjevica«, Ravna Gora Blažica Sveticki, 098/260-209, tzo-ravna-gora@ri.hinet.hr
4. - 5. 9.	6. otvoreno prvenstvo G. Kotara u orijentaciji <i>Crni Lug</i>	POK »Ris«, Delnice Ivica Urbanc, 098/1718-376, ivica.urbanc@ri.hinet.hr
5. 9.	Tradicionalni pohod Istrom <i>Kastav - Karaula - Marićina - LK Globići - Kukuljani</i>	PD HPT »Učka«, Rijeka Ilija Blatanić, 098/305-831, 098/305-832 Dinko Fištrek, 051/674-994
7. 9.	Pohod na Kamene svate <i>pl. kuća Kameni svati</i>	PD »Susedgrad«, Zagreb Ivo Župančić, 01/349-0148
18. 9.	Noćno orijentacijsko natjecanje <i>Krndija</i>	HPD »Krndija«, Našice Nikola Matasić, 098/16-73-266
18. - 19. 9.	Memorijalni pohod planinara na Učku <i>Učka</i>	PD »Kamenjak«, Rijeka Fehim Buševac, 0915028235
19. 9.	Jesenski susret na Belecgradu <i>pl. kuća Belecgrad</i>	HPD »Belecgrad«, Belec Stjepan Hanžek, 049/460-070, 091/79-41-399 Katrica Bucifal, 049/460-135
19. 9.	Dan HPD »Železna gora« <i>Mohokos</i>	HPD »Železna gora«, Čakovec Zoran Marciuš, 040390329, 0915907527
19. 9.	Dan HPD »Zanatlijia« <i>Medvednica, Hunjka</i>	HPD »Zanatlijia«, Zagreb Josip Majnarić, 01/46-35-632
25. 9.	80. obljetnica osnutka HPD »Sisak« <i>Sisak</i>	HPD »Sisak«, Sisak Roko Nikolić, 044/565-260 Mile Božičević, 044/535-374
26. 9.	Dan HPD »Zagreb-Matica« <i>pl. dom Ivan Pačkovski, Puntijarka</i>	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb HPD »Zagreb-Matica«, 01/48-10-833
26. 9.	3. Susret planinara Vrbovsko 2004 <i>Motel Hajdine - Lovnik - Lukovdol</i>	PD »Kozarac«, Vrbovsko Tatjana Kušić, 051/875-984 Brankica Mišić-Mareš, 051/875-072, 098/261-269, mla

2. 10.	Kestenijada na Bilogori <i>Pl. kuća Rudi Jurić, Pesek</i>	HPD »Pevec«, HPD »Bilo«, Koprivnica Damir Srednoselec, 098/19-91-940 Ivica Kušek, 048/624-709, 091/25-10-571
8. 10.	Dan HPD Željezničar <i>Oštrec</i>	HPD »Željezničar«, Zagreb Zvonimir Brkašić, 01/2435-956, 098/660-512
9. 10.	Kestenijada <i>Staza Gordana Lederera</i>	PD »Medveščak«, Zagreb Alida Petani, 4821-060
10. 10.	Pohod istočnom Medvednicom <i>Zelina - Kladeščica - Grohot - Blaguša</i>	PD HPT »Sljeme«, Zagreb Mladen Grubanović, www.hpd-sljeme.hr
10. 10.	11. tradicionalni gljivarski vikend <i>Lovački dom Vepar</i>	PD »Strilež«, Crikvenica Damir Margan, 051/421-157 Josip Pravdica, 051/785-358
17. 10.	Otvaranje obilaznice po Ivanščici <i>Ivanščica</i>	HPD »Belegrad«, Belec Stjepan Hanžek, 049/460-070
17. 10.	Šetnica uz Rječinu <i>Trsat - Žakalj - Pašački most - Kukuljani - izvor Rječine</i>	PD HPT »Učka«, Rijeka Ilija Blatančić, 098/305-831, 098/305-832 Dinko Fištrek, 051/674-994
18. - 23. 10.	Obilazak Romarskog puta <i>Lošinj</i>	HPD »Osoršćica«, Mali Lošinj Marcela Badurina, 051/661-103
23. 10.	Obilazak Dubovačkog planinarskog puta <i>Ozalj - Kalvarija</i>	PD »Dubovac«, Karlovac Ivo Pernar, 098730085
3. - 7. 11.	Planinarski tjedan u Našicama <i>Našice</i>	HPD »Krndija«, Našice Branko Budimir, 091/27-73-771
7. 11.	Martinje u Kutjevu <i>Kutjevo</i>	HPD »Sokolovac«, Požega
14. 11.	»Kaj i planina u duši« <i>pl. kuća Belegrad</i>	HPD »Belegrad«, Belec Verica Havović, 049/460-135, 098/16-09-056
14. 11.	Dan istarskih planinara <i>Cićarija</i>	PD »Pazinka«, Pazin Franjo Paulišić, 052/622-514, 098/185-0186 Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
3. - 12. 12.	Foto-natječaj i izložba HPD »Mosor« <i>Galerija foto-kluba Split</i>	HPD »Mosor«, Split HPD Mosor, 021/394-365, info@hpd-mosor.hr Sonja Nikolin, 098/18-40-440
4. - 5. 12.	Foto-dia festival Đurđenovac <i>Đurđenovac, Krndija</i>	HPD »Sunovrat«, Đurđenovac Antun Kasapović, 091/56-44-185
11. 12.	Planinarska noć u Međimurju <i>Čakovec</i>	HPD »Međimurje«, Čakovec Magdalena Bistrović, 0403/10955 Bogomir Trabe, 0915049566
18. 12.	Noćni pohod na Oštrec <i>Oštrec, pl. dom »Željezničar«</i>	HPD »Željezničar«, Zagreb Damir Bajs, 01/4823-044, 098/499-703
18. 12.	9. pohod Fokinom stazom <i>Psunj: Pakrac - Čukur - Omanovac</i>	PD »Psunj«, Pakrac Mario Štefanac, 034/438-071, 098/176-9439

NE LUTAJTE ! MI VAM NUDIMO

VRHUNSKU OPREMU RENOMIRANIH TVRTKI ZA PROFESIONALNI ALPINIZAM,
REKREATIVNO PLANINARENJE, SPORTSKO PENJANJE, RAZNE OUTDOOR
AKTIVNOSTI, GORSKO SPAŠAVANJE I VISINSKE RADOVE

UVODNIK I ZASTUPNIK ZA REPUBLIKU HRVATSKU : HIMALAYA SPORT D.O.O. VARAŽDIN, VRAZHOVA 8C

TEL/FAX: 042/313-701 WEB: www.himalaya-sport.com